

מדינת ישראל
ועדה ממשלתית לבחינת מדיניות הענישה

יום ראשון, כ"ב באלול התשע"ב, 9/9/2012, שעה 18:00

נוכחים:

השופטת (בדימוס) דליה דורנר - יו"ר הוועדה
פרופ' אורן גזל אייל – מרכז הוועדה
פרופ' אפרת שוהם, יו"ר האגודה הישראלית
לקרימינולוגיה, המכללה האקדמית אשקלון
ד"ר באדי חסייסי – האוניברסיטה העברית
אסף וסרצוג – אגף תקציבים, משרד האוצר
ענת אסיף – מחלקת יעוץ וחקיקה, משרד המשפטים
חגית לרנאו - הסנגוריה הציבורית הארצית
שלומי כהן – אשלים
תני"צ אפרים ברכה – משטרת ישראל
חגית לרנאו – הסנגוריה הציבורית הארצית
פרופ' מרדכי קרמניצר – המכון הישראלי לדמוקרטיה
עפרה קלינגר – ראש אגף האסיר, שב"ס
רחל שרביט – מנהלת אגף תקון, משרד הרווחה
רחל גוטליב - המשנה ליועמ"ש (פלילי) לשעבר
רחל ויינשטיין – מנהלת שירות המבחן למבוגרים, משרד
הרווחה
רביד דקל, ראש תחום עונשין, מח' יעוץ וחקיקה, משרד
המשפטים
ד"ר גדי לובין – ראש שירותי בריאות הנפש, משרד הבריאות
ואדים גורדון – רכז בט"פ ותעשיות ביטחוניות, משרד האוצר
יהושע למברגר – פרקליטות המדינה
חיים ויסמונסקי – ממונה ידע מקצועי משפטי פרקליטות
המדינה
חנן סידור – מזכיר הוועדה

פרוטוקול

אורך יספר לנו מה אנחנו עומדים לשמוע.

השופטת דורנר:

טוב, אז אולי לפני שנדבר על מה הולך להיות, רק

אורן גזל אייל:

הישיבות הבאות אם אתם יכולים לרשום אותן אצלכם. הישיבה הבאה היא ב-

21/10, זה כבר אמרנו בישיבה הקודמת. זו שאחריה 25 בנובמבר ואחר כך 23 בדצמבר. כרגיל, אחרי שאני רק אגיד מה יהיה היום, נעשה את הסבב הזה של השמות. יש לנו שני נושאים היום על סדר היום, אחד, מסגרות לטיפול ושיקום כחלופה למעצר. זה הבאנו בנוסף לרחל שתציג את זה, ותציג את שירות המבחן. גם נציג משרד הבריאות שידבר על המסגרות לאנשים עם ליקויים נפשיים. הנושא השני זה לחזור שוב לדון בנושא של שלי"צ מוגבר או מבחן מוגבר במקום עבודות שירות, הפעם בנוכחותה של עופרה. רק אני מבקש לפני שאנחנו מתחילים בדיון, זה ששוב נעשה את הסבב. כל אחד שיגיד את שמו. נמצא איתנו כאן שלומי כהן מאשלים, שישתתף פשוט בדיון כיוון שאם אתם זוכרים בדיון הקודם, דיברנו על בית משפט לסמים. הרעיון היה שזה בעצם בית משפט לפתרון בעיות, רק יותר צנוע מבית המשפט הקהילתי עליו דיברנו בישיבה הקודמת. שלומי היה איתנו עכשיו בישיבה מקדימה, ששם דיברנו על הרעיון על בית משפט קהילתי, שוב, לראות מה נעשה. סיכמנו שאנחנו נבחן כאן בוועדה, פשוט להמליץ למשל על להטיל על אשלים. הם כבר התחילו בעצם את התהליך, כמובן לבחון פיילוט של בית משפט קהילתי. זו היתה הישיבה ושלומי ישתתף איתנו גם בדיון עכשיו.

השופטת דורנר : אם תהיה לנו הסכמה פה, אז אולי נוכל להוציא איזשהו נייר לממשלה שכבר בשלב זה, הרי זה הסדרים לטווח יותר ארוך, לקדם את מה שממילא עושים בכל הגופים הממשלתיים הסכימו, ככה הבנתי, אז שאנחנו נתמוך בהם. נראה לנו שזה עלול לקדם את הנושא ולאפשר לנו אחר כך להגיע לסיכומים יותר צנועים כאשר יש לנו אופק.

רחל גוטליב : השאלה אם זה גוף - - - ?

השופטת דורנר : לא. אני מבינה שיושבים שם, יש להם דירקטוריון שגם הממשלה מיוצגת בו חצי חצי,

רחל שרביט : חצי חצי. חצי הממשלה, משרד האוצר יושב שם, יושב משרד הרווחה, החינוך.

רחל גוטליב : אני מציעה שנמליץ על קידום פרויקט של גוף. אני רק תוהה האם מדובר בגוף פרטי?

השופט דורנר: לא, לא, לא, זה לא פרטי. את זה בדקתי. ברור לגמרי

שאם אתה ממליץ, אתה צריך מכרז. את יודעת, כל שנה עושים מכרז וכל פעם האוכל יותר גרוע. אני מכירה את זה, אבל פה ברוך השם זה נראה לי מספיק טוב.

רחל גוטליב: טוב.

אורן גזל אייל: אז רחל, נתחיל בסקירה שלך של המסגרות.

רחל שרביט: אז אני התבקשתי לדבר על המסגרות שיש במשרד

הרווחה, שהן רלוונטיות למי שנענש, חלופת מעצר, והמצבים השונים של בתי המשפט. אז אני אתחיל קודם כל בתחום של הסמים. בתחום ההתמכרויות יש גם אפשרות בפני עצמו שנקרא שירות להתמכרויות. השירות הזה מחזיק מסגרות יומיות וחוף ביתיות. יומיות זה שאדם שוהה רק במהלך היום במסגרת והוא לן בבית, וחוף ביתיות זה בעצם תמיד במשרד שלנו, זה הרצף, מסגרות יומיות ומסגרות חוף ביתיות למי שחייבים להרחיק אותו מהקהילה שלו מכל מיני סיבות. אז המסגרות בקהילה, יש לנו ב-85 ישובים שזה מרבית היישובים הגדולים, מרכזי טיפול למתמכרים ואז כל הקשת יכולה להגיע למרכזי הטיפול.

השופט דורנר: ומגיעים.

רחל שרביט: מגיעים אנשים. כמובן שמגיעים אנשים שמכירים

בבעיה. מי שלא מכיר בבעיה שלו וחושב שהוא לא מכור, אז יש לו בעיה.

השופט דורנר: אחד הדברים, דיברנו על זה אבל אני חוזרת על זה

עוד הפעם. לכל צרכי מעצר עד תום ההליכים, כתנאי מעצר וכו', האם הוא לא משתמש במוסדות לגמילה?

רחל שרביט: מה זאת אומרת אם הוא לא משתמש?

השופט דורנר: יש לי נאשם, מבקשים אותו לעצור עד תום

ההליכים. אני מחפשת אולי חלופת מעצר. אני אומרת, תהיה במוסד סגור לגמילה.

רחל שרביט: סגור, אין לנו מסגרות סגורות, אבל פתוח כן.

השופט דורנר: פתוח יש.

רחל שרביט: המסגרות הקהילתיות אמרתי ב-85 ישובים יש את

המסגרות היומיות שאדם יכול לבוא ולקבל טיפול אמבולטורי כזה שהוא מגיע.

מעצר בית, יכול להגיע לתוך הקהילה שלו.

השופטת דורנר: ונעשה שימוש בזה?

רחל שרביט: נעשה הרבה מאוד שימוש, בוודאי, לאנשים

שיכולים להיות.

השופטת דורנר: על ידי בתי משפט.

רחל שרביט: כן. אחר כך יש מסגרות יום שלמות.

השופטת דורנר: אני שואלת כי זה חידוש. הפרקליטות התנגדה

ורוב השופטים אמרו, מוסד גמילה זה לא שייך לעניין, זה אחר כך. אני חשבתי שכן.

אבל בינתיים עברו כמה שנים טובות, לכן אני שואלת אותך.

רחל שרביט: גם המסגרות עצמן מגלות שכשיש צו בית משפט,

רמת שיתוף הפעולה היום הרבה יותר גבוהה משום שאם אין צו אז האנשים נוטים

להכחיש, להקטין את הבעיה, לא להגיע לטיפול. יש חשיבות רבה לעצם הנכונות של

המסגרות שהיא הולכת וגוברת ומגלים שהאוכלוסיה הזאת היא הרבה יותר

מתמידה יחסית לאוכלוסיות אחרות, האוכלוסיה שיש לה צווים.

השופטת דורנר: טוב.

רחל גוטליב: רחל, אולי רק להבין, אגב, התגובה של

הפרקליטות, מדובר במסגרות פרטיות בפקוח?

רחל שרביט: מסגרות שמופעלות על ידי לשכות לשירותים

חברתיים כסניף, לא בהכרח מתוך הלשכה לשירותים חברתיים, אבל כסניף שלה,

תחת האחריות של אגף הרווחה היישובי, במימון של המשרד, בפקוח של המשרד

ובהכשרה של המשרד. הם עוברים הכשרה בבית ספר מרכזי. התחום הזה הוא

תחום שעובר הכשרה מתמדת. יש הרבה מאוד כסף מקרן החילוט, שמשמשת

להכשרה. עוברים הרבה מאוד הכשרה אינטנסיבית והרבה מאוד שעות.

ואדים גורדון: איזה קרן?

רחל שרביט: קרן החילוט של הסמים. הם מקבלים הרבה כסף

שנלקח מאנשים שמכרו את המכוניות שלהם וכו' ומיועד לזה.

רחל גוטליב: הפרקליטות הרבה פעמים התנגדה לפחות לפי

מיטב ידיעתי, למסגרות הפרטיות.

רחל שרביט: לא צריך.

השופטת דורנר: העיקרון היה, גמילה, אתה תטפל בזה אחר כך.

בינתיים אתה עומד לפני משפט, אתה סוחר סמים או מכרת סמים ולכן אתה תשב בכלא.

רחל שרביט: תראי, כל ההמלצות עכשיו הם בהתאם לתסקיר

של קצין מבחן. כמובן קובעים מי יכול לעבור הליך של גמילה, מי יש לו מוטיבציה.

השופטת דורנר: כמובן יש לנו שירות מבחן.

רחל שרביט: אז הוא צריך לתת דו"ח שמצביע על זה שבאמת

מדובר במישהו שהוא רציני.

השופטת דורנר: יש לך מספרים, כמה באמת שולחים אשים לעסק

הזה?

רחל שרביט: אין לי מספר כמה אנשים מה-85 ישובים, כי לא

הבאתי את המספר הזה.

השופטת דורנר: אבל הוא קיים.

רחל שרביט: כן, הוא קיים, ודאי. אני יכולה לתת את כל

הנתונים אם אתם רוצים, כי יש לנו פילוח של כל דבר, אז אני יכולה לתת אותם, וזה

גם מתמכרים לסמים, אלכוהול והימורים. זה לשלושת ההתמכרויות האלה.

ענת אסיף: את סעיף 85 לחוק העונשין, אפשר להוסיף את

האלכוהול?

רחל שרביט: אלכוהול יש לנו באמת בעיה. אני כל שנה פשוט

נותנת להם במחצית השנה את כל הכספים שנותרים אצל כל מיני שירותים שלא

השתמשו, כי אלכוהול הוא באמת בעיה. יש לנו 15 מרכזי יום. מרכזי יום פירוש של

דבר זה לא שאתה בא לשירות רווחה, אלא בא לאורך כל היום. הצו אומר שאתה

צריך להיות לאורך כל היום מהבוקר עד שעה 4, אתה נמצא לאורך כל היום במקום. אתה מקבל הרבה מאוד, בטרייה גדולה של טיפולים קבוצתיים, טיפולים פרטניים וגם סוג של תעסוקה למהלך היום והשמה אחר כך למסגרות שמתאימות. זה מרכזי שהיה ליום שלם. זה רק ב-15 ישובים. זו באמת שאלה של תקציב ואולי צריך להרחיב אותה כי זה מאפשר לאנשים לא לצאת מחוץ לבית. למשל לבעלי האזיקים,

השופט דורנר: אזיק אלקטרוני?

רחל שרביט: עם אזיק אלקטרוני, לצאת למרכז וכמובן יודעים באיזו שעה הוא צריך לחזור הביתה, והוא צריך לחזור הביתה. אם באמת הוא שוחרר עם אזיק אלקטרוני, אם הוא לא סוחר סמים ויכול לסחור מהבית וכל השאר.

רחל גוטליב: התכנית האלה הן לפרקי זמן של כמה זמן?

רחל שרביט: הוא למשך שנה לפחות. אחר כך יש 13 קהילות, וזה אתם מכירים יותר את הקהילות הטיפוליות. שם יש לי את המספר, 600 מכסות יש לנו. הקהילות מלאות.

אסף וסרצוג: זה בתי מעבר?

רחל שרביט: לא. קהילה טיפולית זה מסגרת, אתם מכירים, רטורנו, מלכישוע, רוח במדבר. שם נמצאים מבוקר עד שאתה מסיים בעצם את כל הליך הגמילה הפסיכולוגי. אתה תיתן בטח את החלק של הגמילה הפיזית. אז זה 600 מכסות. העלות פר מטופל היא בערך 5,000 ש"ח שאנחנו משלמים. הוא מוסיף את דמי הביטוח הלאומי שלו ואם הוא חסר דיור,

אסף וסרצוג: 5,000 ₪ לאיזו תקופה?

רחל שרביט: חודש. 5,000 שקל לחודש. כמובן אני מדברת על גיל 18 ומעלה. אני לא מדברת על מתחת ל-18.

ואדים גורדון: מי נכנס למסגרת כזאת?

רחל שרביט: כל מי שצריך לעבור הליך של גמילה פסיכולוגית.

ואדים גורדון: אבל מי מחליט מי נכנס?

- רחל שרביט:** עובדים סוציאליים. חלק מופנים על ידי קציני מבחן. לחלופת מעצר אפשר להיכנס לקהילה. הרבה מאוד מהשוהים בקהילות הם בחלופת מעצר. שופט אומר, אם תלך להליך גמילה, נדחה את המשפט ונעקוב אחריו. אנחנו רואים אם יש התקדמות, אם אתה נמצא, אם אתה מתקדם.
- השופט דורנר:** נקבל דו"חות מקצין המבחן.
- אורן גזל אייל:** מאיפה המימון?
- רחל שרביט:** המימון הוא של משרד הרווחה והרשות שאליה הוא שייך, 25%. אם יש צו של בית משפט, אז לפעמים אנחנו מממנים 100%, אבל זה בדרך, רווחה זה 75%, 25%.
- אורן גזל אייל:** ומה אמרת על כספי ביטוח לאומי?
- רחל שרביט:** בן אדם, אם הוא מקבל הבטחת הכנסה, אז זה גם מצטרף, כי הם מחזיקים את הקהילה בעצמם. בעצם זה עולה 7,000.
- אורן גזל אייל:** אז אם הוא מקבל ממשרד הרווחה, הכסף הזה הולך בעצם דרך משרד הרווחה לקהילה.
- רחל שרביט:** הוא צריך להעביר את זה.
- אורן גזל אייל:** אז זה מוזיל.
- רחל שרביט:** נכון, זה מוזיל, אחרת הם היו עולים לנו יותר, ויד אחת משלמת ויד שנייה מממנת. בשביל מה? כי בעצם כל הצרכים מסופקים במקום.
- ואדים גורדון:** אני רוצה להבין את המספרים. את אומרת ש - - - של 7,000 שקל לחודש זה שווה ערך, סדר גודל של כמעט 90,000 שקל בשנה?
- רחל שרביט:** נכון.
- ואדים גורדון:** בנוסף לזה הוא משלם,
- רחל שרביט:** אבל לא העלות שאנחנו משלמים.
- ואדים גורדון:** בנוסף לזה הרשות משלמת?
- רחל שרביט:** לא.
- ואדים גורדון:** ה-5,000 כבר כוללים 25%?

רחל שרביט: זה כלול. אני יכולה לתת לך מספרים יותר

מדוקים עם התעריף, כי הרי את התעריף אנחנו בונים אתכם.

השופטת דורנר: זה הביטוח לאומי שהוא מקבל.

רחל שרביט: וזה יותר מה-5,000. זה מתואם בכל מקרה, כדי

שלא יהיה כפל תשלומים. המכסה מחושבת. כל התעריף שלה נבנה יחד עם האוצר

עם החשיבה של כל ההכנסות השונות שהוא מקבל מכל מקום שמגיע לו.

ואדים גורדון: ואיך נקבעת המכסה? המכסה נקבעת בדיון

תקציבי?

רחל שרביט: כן, בוודאי. יש ועדת תעריפים שקובעת את גובה

המכסה. אנחנו מציגים תמיד את כח האדם שצריך להיות שם, מה אנחנו רוצים

לתת. אם אנחנו רוצים לתת שלוש פעמים ביום קבוצה, מה אנחנו רוצים לתת

מבחינה של העשרה, כי אתה מחזיק אנשים 24 שעות ביממה, אתה אמור למלא את

מהלך היום באיזושהי תעסוקה. זאת אוכלוסייה שאם לא, אז היא תצרוך משהו

אחר. אחרי שאנחנו בונים את זה, אנחנו מתערפים את זה לפי הסכומים. הרי

למשרד האוצר ברור שלהחזיק עובד סוציאלי בעל ותק כזה וכזה עולה כך וכך.

עפרה קלינגר: מי אמר שזה ברור?

רחל שרביט: יש לנו טבלאות ברורות שאנחנו מחליטים איזה

ותק צריך האדם שעובד, אם הוא צריך להיות בעל ותק של שלוש, ארבע שנים וכו'.

אנחנו בונים את זה. יש ועדת תעריפים משולבת שבה יושב משרד הרווחה, יושבת

החשבת של המשרד ויושבים אנשי מקצוע ויושבים אנשי האוצר, נציגי האוצר

ואנחנו יחד קובעים את התעריף של המכסה. מריצים את זה שנה, רואים שזה עובד.

אורן גזל אייל: גם כל המסגרות הן,

רחל שרביט: כל המסגרות הן של המשרד. 13 הן של המשרד.

75% ממומן על ידנו ו-25% הרשות שהאדם משתייך אליה, וזה שווה לה.

ואדים גורדון: מה ההבדל בין זה לבין בתי מעבר?

רחל שרביט: מה זה בתי מעבר? אין בתי מעבר.

- רחל גוטליב:** יש לי שאלה. יש לכם נתונים לגבי ההיענות של האנשים, כלומר מי מחזיק מעמד בתוך המסגרת?
- רחל שרביט:** יש מחקרים ויש כאלה שחוזרים שלוש, ארבע פעמים.
- רחל גוטליב:** וכאשר הוא נמצא שם שנה שלמה וחוזר לאחר כמה שנים פעם נוספת,
- רחל שרביט:** ולפעמים יש מעידות מחדש. לא סתם אומרים, אתה מכור לכל החיים. חלק חוזר. יש לנו נתונים כמה מצליחים. אני לא זוכרת אותם באחריות מלאה כרגע, אבל אפשר לתת לכם גם תוצאות של מחקרים. יש כאלה שחוזרים.
- רחל גוטליב:** אבל במהלך התקופה הזאת, בכל זאת תקופה ממושכת,
- רחל שרביט:** יש כאלה שנושרים גם באמצע.
- רחל גוטליב:** מה קורה הלאה? זאת אומרת הוא נושר והוא פשוט הולך הביתה.
- רחל שרביט:** א', הוא חוזר לבית המשפט.
- השופטת דורנר:** פשוט עוצרים אותו.
- רחל שרביט:** זו החלטה של בית המשפט והמלצה שלנו כמובן.
- רחל גוטליב:** קוראים למשטרה והוא נעצר מחדש.
- רחל שרביט:** ודאי. אם יש צו, אז בוודאי. הדיווח הוא מייד.
- הבעיה היא אלה שאין להם צווים, כי אלה שיש צו, אז לפחות אנחנו יודעים שהם נמצאים במערכת כולה. אלה שהם ללא צו כי הם לא ביצעו שום עבירה כלפי אף אחד, אז הסיכוי שלהם לטיפול הוא פחות טוב לפעמים.
- ואדים גורדון:** ואלה שבאים מרצונם ודופקים על הדלת ואומרים,
- רחל שרביט:** יש בחלק מהמסגרות כאלה שמגיעים מחו"ל.
- ואדים גורדון:** מה היחסיות בין אלה שבאים לבד ובין אלה שבלי

- רחל שרביט:** אני לא יכולה להגיד לך כרגע .
- ואדים גורדון:** סביר להניח שרוב המקרים הם עם צו.
- רחל שרביט:** אני חושבת.
- שלומי כהן:** אני רוצה להגיד שבבית משפט בברוקלין היה שימוש מאוד יפה בין בית המשפט לבין המסגרות שנמצאות בתוך הקהילה. היו מעברים כל הזמן ושיח מתמשך בין בית המשפט ברמה היום יומית גם סביב תוכניות אחרות שהשלימו. ההפרדה בין בית משפט לסמים לבית משפט קהילתי לא היתה כזאת - - - . זה היה חלק מתוך המערכת.
- רחל שרביט:** גם כאן הוא חלק מתוך המערכת. באמת יש הידברות טובה מאוד עם השופטים משום שהם הולכים איתנו עם השינויים. הם לומדים את היכולות של המערכת וגם משתמשים בה.
- אורן גזל אייל:** אבל היום כשיש חוסר ב - - , בא נאשם מבקש ללכת לקהילה. נניח קצין המבחן הגיע למסקנה שהוא מתאים אבל אין מקום, האם אין איזה שהן העדפות? על בסיס מה מתעדפים את המקומות? אתם גם צריכים לתת תשובה לשופט.
- רחל שרביט:** כן, ודאי. אנחנו נותנים תשובה. בדרך כלל ההמתנה היא פה לא ארוכה. יש לנו 600 מכסות. הבעיה היא יותר אלה שהם צריכים הרבה יותר חיזור על מנת להיכנס. לאלה יש פחות סבלנות כי אין מקום כרגע. אפשר בהחלט להגדיל. יש לנו תור המתנה מאוד קטן, הייתי אומרת. הוא לא כל כך גדול.
- אורן גזל אייל:** אז לפי מה שאת אומרת, יוסיפו עוד מסגרות. זה לא יפתור שום בעיה, לא יגדיל את היכולת להשתמש במסגרות האלה כחלופות למעצר.
- חגית לרנאו:** הנטייה של בית משפט היא לא לאשר את זה. ההנחה הקובעת אומרת שמי שלא התחיל את הטיפול לפני שהוא נעצר, אז ככלל לא יאפשרו לו טיפול. היום אני חושבת שמה שחוסם, הנקודה שבה הברז הכי סגור, זה בית המשפט.

אורן גזל אייל:

זה לא במסגרות.

חגית לרנאו:

כן, הרבה פעמים שירות המבחן ממליץ ובית

המשפט לא מוכן ללכת עם ההמלצה הזאת.

רחל שרביט:

אני בכל אופן לא קיבלתי פניות לתורי המתנה

כאלה שבכלל צריך להתערב. אני באמת לא יודעת כמה לא נענו להמלצה של שירות

המבחן לשלוח לקהילה טיפולית. גם אם בית המשפט, במהלך המעצר ברור לו שהוא

לא מתכוון לאשר את זה, הוא בכלל לא יפנה לשירות המבחן.

השופטת דורנר:

בדרך כלל כשיש מעצר עד לתום ההליכים, אז

מבקשים בכל מקרה לדעת מה קורה, אלא אם הכל השתנה. אני לא יודעת.

חגית לרנאו:

ההלכה פה שנשאלת, אני יכולה לעשות בדיקה

ולהביא לפחות, לא יודעת אם נתונים,

השופטת דורנר:

זה מה שאמרתי.

חיים ויסמונסקי:

על זה אני מניח שאפשר לרכך את זה ולהגיד

שאפשר להתחיל גמילה במעצר, פעם ראשונה.

חגית לרנאו:

אני יודעת גם בתור סגורית פעם וגם היום, זה

דורש המון עבודה. זה קורה כשסגור ממש מתקש עם הלקוח והוא צריך להוציא

את האיש מהמעצר.

רחל שרביט:

אבל אולי אם תהיה מסגרת סגורה, אז בתי משפט

ילכו על זה, כי באמת אין מסגרת נעולה. המסגרות הן פתוחות. אתה יכול לצאת.

חגית לרנאו:

הן מאוד מפוקחות.

השופטת דורנר:

יש לו אזיקים. הוא יכול להתייצב במשטרה ובסך

הכל אם הוא חוטא, אז מחזירים אותו למעצר.

שלומי כהן:

שם זה הפוך. הכלי הראשון שמשתמשים בו זה

במסגרות הטיפוליות האלה. זה צעד ראשון. בארצות הברית. כצעד ראשון. זה בדיוק

הפוך ממה שאת מתארת. פה את צריכה לשכנע את בית המשפט כדי לעשות את זה.

שם זאת הנטייה.

- רחל גוטליב:** מה זה כצעד ראשון? אם זה פעם ראשונה שלו בפני בית משפט.
- שלומי כהן:** אם קצין מבחן מאתר שיש בעיה של התמכרות, למרות שהוא רצידיביסט, הוא עבריון מועד.
- רחל גוטליב:** אז דבר ראשון שמציעים לו זה ללכת למסגרת **שלומי כהן:** שהיא תפתור את בעיית, גם אם הוא ניסה בעבר להיגמל ונכשל. גם הוא לא ניסה אף פעם להיגמל וזאת הפעם הראשונה. כל המצבים האלה, היחס הוא אחיד?
- רחל שרביט:** העלות של שהייה במרכז יום היא 1,782 שקל לחודש, לכן אם באמת אנחנו לוקחים אוכלוסיה שהיא מסוגלת לעמוד בתנאים, שהיא גרה בבית ויש לה מסגרת ביתית שהיא סבירה ואנחנו יכולים לערוב לזה, הרי למחרת הוא מגיע למרכז שוב ויבדקו צריכה של סמים, כי יעשו בדיקות שתן וכל השאר. מבחינה כלכלית אין בכלל מה להשוות בין הוצאה חוץ ביתית לבין מסגרות יום. אולי אפשר להרחיב את השהות במסגרות יום, להיות יותר יצירתיים, זאת אומרת הוא ישהה עד שעות יותר מאוחרות אבל ילך לישון בבית.
- ואדים גורדון:** כן, אבל השאלה כמה זה אפקטיבי בתור גמילה.
- רחל שרביט:** זה נכון, לכן אלה שברור לנו שלא יכולים לעמוד, אנחנו ממליצים על הוצאה חוץ ביתית. כאן ההמלצה של קצין מבחן היא מאוד משמעותית, כי הוא אמור לבדוק מי מתאים לכאן ומי מתאים לשם, אבל אם באמת יש לנו אוכלוסיה רחבה שבגלל שאין מספיק מרכזי יום אז אנחנו מוציאים אותם מחוץ לבית, אולי זה יכול להיות פתרון.
- אפרים ברכה:** יש לכם נתונים מחקרים מה אחוז הצלחה במרכזי יום?
- רחל שרביט:** נבדוק את זה. אני יודעת לגבי הצלחה בקהילה, בגלל שיש כאלה שחוזרים.
- אפרים ברכה:** בקהילה עומד על 51. פחות או יותר.

ואדים גורדון: המספרים האלה, צריך להיזהר מזה. בסוף אלה

שהגיעו, להם דווקא יש הרבה יותר יכולת לממן.

רחל שרביט: מלכתחילה הם הגיעו ורק 50% מצליחים. גם

העבודה היא קשה. זה פחות או יותר. יותר ויותר יש עליה בשנים האחרונות

בשימוש במסגרות כמסגרות של חלופת מעצר. אני אתן באמת את אחוזי האנשים.

אני אבדוק ואעביר את זה.

אורן גזל אייל: המסגרות האלה משמשות גם לגמילה מאלכוהול?

רחל שרביט: הקהילות הטיפוליות זה לא לגמילה מאלכוהול.

גמילה מאלכוהול זה בתוך היישובים, בתוך היחידות של גמילה מאלכוהול

ביישובים. זה הרבה פחות מפותח מהטיפול במכורים לסמים בגלל בעיות תקציב.

ואדים גורדון: יש תופעות של - - - באלכוהול?

רחל שרביט: זה הולך וגדל באופן שקשה לנו אפילו להבין את

זה. אתה יודע, אני זוכרת ב-85' עוד הייתי בדרום, הגיע אלינו פרופ' ריצ'ארד

ישראלוב. הוא מארצות הברית ואמר, תשמעי רחל, הייתי קצינת מבחן מחוזית,

בואי נעשה משהו להתמכרות של נוער. אמרתי לו, מה אתה מדבר? אין לנו בכלל..

לא מדובר על שתייה. לקח 10 שנים שצעקנו גוועלט. זה פשוט לא יאומן מה שקורה

עם הנוער.

ואדים גורדון: לא, השאלה אם זה התמכרות?

רחל שרביט: אחר כך אצל המבוגרים זו התמכרות. אנחנו פתחנו

עכשיו 9 יחידות איתור בעקבות התופעה, בערים הגדולות. יש להם עבודה בלי סוף.

ואדים גורדון: הם עובדים יחד עם רשות האלכוהול והסמים?

רחל שרביט: ודאי, עם הרשות למלחמה בסמים, יחד איתה ועם

התכנית הלאומית.

השופט דורנר: הוא מדמיין בליבו חברה שביום שישי הולכים

לשתות והם לא מכורים. זה מה שאתה מדמיין, אבל כנראה זה מתחיל מיום שלישי

והופך להיות ליום ראשון, ליום שני. זה מתחיל בצורה כנראה תמימה,

רחל שרביט: גם אין כזה דבר שימוש מזדמן. זה מה שטוענים כל מי שמטפל בתחום של סמים ואלכוהול. אין כזה דבר. המדרון הוא חלקלק מאוד. ברגע שהם התחילו שימוש בצורה כזאת, מה שלא אופייני לנו, אם אנחנו שותים קצת או מה שהיה מקובל. הם שותים עד אבדן הכרה, אז גמרנו, תתחיל לטפל בזה כתחילתה של ההתמכרות. היא כבר בעיצומה.

שלומי כהן: אלכוהול זו התמכרות יותר קשה מסמים.

רחל שרביט: גם חלק גדול מעבירות המין, אנחנו יודעים שזה משחרר את כל העקבות. עד כאן לגבי הסמים. לגבי אלימות, אז זה שוב כל הרצף. אז יש לנו את אלה שמאופיינים במצב שהם יכולים להישאר בקהילה, שדי להם בטיפול פעם בשבוע, אז הם יגיעו לקבוצות שעושה שירות המבחן למבוגרים, ויש קבוצות בכל רחבי הארץ וכמות מספקת לכל מי שצריך להיות בקבוצה. יש בערך 120 קבוצות בו זמנית, השירות מפעיל. אלימות במשפחה, כשכמובן צריך להרחיק את האישה או להרחיק את הגבר, אז יש לנו גם רצף, מהוצאה מחוץ לבית שזה בית נועם שאתם מכירים אותו, זה המרכז היחידי, ופלא פלאים, הוא לא מלא. הוא לא מלא למרות שיש כל כך הרבה נשים מוכות שנמצאות במסגרות של מקלטים ואנחנו כל הזמן תוהים למה זה לא מלא. יש הרבה מאוד הסברים אבל אני לא יכולה להגיד שיש הסבר אחד שהוא ממש מסבר את האוזן, כי קל יותר להרחיק את הנשים ולהגן עליהן מאשר לשפוט את הגברים ולהחליט להרחיק אותם מהבית.

אורן גזל אייל: אי אפשר בטח לשפוט אותם משם, אבל אני מניח שאפשר פשוט להתנות את זה בחלופה למעצר.

רחל שרביט: מרצון הם לא הולכים. חלופה למעצר זה לשפוט אותם. זה סוג של הליך.

אורן גזל אייל: בטח קצין המבחן ממליץ.

רחל שרביט: במידה שהוא יכול, בוודאי. הוא ממליץ.

אורן גזל אייל: אין, כי אין מספיק המלצות או אין כי בתי משפט דוחים את ההמלצות?

רחל שרביט: הם לא מגיעים למצב שאפשר כבר להוציא צו,

כנראה. אני לא יודעת להגיד. קציני מבחן אומרים שהם ממליצים איפה שהם רק יכולים. בבית נועם מה שאנחנו עושים זה גם מרכז יום. אנחנו מתכננים ואולי אפילו נעשה האחדה עם אסירים משוחררים כדי לא להחזיק שתי מסגרות. הם מחזיקים מפתחות ואנחנו מחזיקים בני נוער.

השופט דורנר: מי?

רחל שרביט: רש"א. ואנחנו חושבים שבמידה שמספיק מסגרת

אחת, אז תהיה מסגרת אחת. נראה כמה מסגרות מדינת ישראל צריכה. ומרכז יום, שוב, לגברים שיכולים להיות במסגרת הבית.

אורן גזל אייל: השאלה אם בבית המשפט פשוט לא עוצרים אותם

ולכן זה לא חלופה למעצר.

רחל שרביט: אמרתי, יש הרבה מאוד הסברים אבל אני עוד לא

מצאתי את ההסבר שאומר למה יש מקום עם 16 גברים והוא לא מלא.

רחל גוטליב: צריך הסכמה של הגבר.

רחל שרביט: ונראה את זה אין.

אורן גזל אייל: הסכמה תחת האיום של מעצר.

רחל שרביט: נכון.

אורן גזל אייל: למה בסמים אנשים מסכימים דווקא ביום של

מעצר,

עפרה קלינגר: זה כמו בעבירות מין. קשה מאוד להודות שיש לך

בעיה מסוג זה. היא עצבנה אותי, עובד יותר טוב.

חגית לרנאו: ברגע שהוא אומר, היתה אלימות כי היא עצבנה

אותי, אז זה כבר בסיס להתחלה של טיפול.

אורן גזל אייל: האמת היא שאנחנו צריכים לקבל על זה קצת יותר

מידע.

רחל שרביט: הנתונים הם שבממוצע נמצאים 10 גברים במהלך

השנה, אז פעם יש 8,12,10.

אורן גזל אייל: אבל אם אין, את יכולה לדעת כמה בכלל ממליצים

על זה? איך זה יכול להיות? יש יותר מ-10 אנשים שמכים את בנות הזוג שלהם, אני חושב, במדינה.

רחל שרביט: אני אבדוק אם השירות אוסף את הנתון הזה.

אורן גזל אייל: אם הסיבה היא שלא עוצרים אותם, אז זו סיבה אחת.

השופט דורנר: קודם כל עוצרים. פעם לא עצרו ואחרי שאחד

השתחרר מחלופת מעצר ורץ והרג את האישה, אז תארו לכם איך השופט הרגיש שם, אז התחילה תגובת נגד שגם היא מוגזמת כי לא תמיד צריך לאשר. זה לא אוטומטי, צריך גם לחשוב, אבל עוצרים. עוצרים המון. השאלה אם אי אפשר להשתמש באותה הזדמנות כדי לטפל בעניינים האלה, אם זה ניתן לטיפול. זה אתם צריכים לדעת, האם זה ניתן לטיפול.

רחל שרביט: כמובן תלוי איזה ותלוי עם זה עוצמה של אלימות

מגיע הגבר. עם הכלים שעומדים לרשותנו. כמובן אנחנו לא יכולים לענות לכל רמות האלימות, אבל חלק מהגברים, בהחלט אין רצידיביזם גבוה אצל אלה שהיו בהוסטל בית נועם, אבל טוב, השאלה אם לא מלכתחילה הם ממוינים, אלה שרוצים ואלה שמסכימים, אז אולי בכלל לא היה צריך את הטיפול.

רחל גוטליב: מה הסיבה לכך שיש כל כך מעט? האם בגלל

מדיניות מעצרים מוגבלת?

רחל שרביט: קציני מבחן ידעו מי שהם המליצו, מי שהגיע

אליהם. רק כמה הם ממליצים וכמה התקבל. זה מה שאני יכולה לדעת, אבל אני לא יודעת. מי שלא הגיע אלינו, אנחנו לא יודעים.

אורן גזל אייל: כמה ממליצים וכמה מתקבל, זה יתן לנו מענה

שהוא משמעותי לשאלה.

ענת אסיף: בסדר. היה לפני בערך שנה בקנה, אני לא

מעודכנת, היה תזכיר חוק שהוא נולד מרעיון של להפוך את זה מהסכמה לכפיה, כפיית טיפול.

דוברת:

אי אפשר.

ענת אסיף:

אני יודעת שאי אפשר, אבל היו על זה עדיין ארבע-

חמש שנים של דיונים מה כן ומה לא, ובסופו של דבר התזכיר שאני חושבת שהוא הופץ אבל אני לא בטוחה, אני יכולה לבדוק, דיבר על זה שמה שכן יהיה אפשר, זה לשלוח אותו בקצת יותר כפייה ממה שיש היום, לאינטייק הראשוני בשביל לשמוע בכלל על מה מדובר, כי היתה איזו מן התרשמות שזה נחסם בשלב הראשון שהם לא רוצים בכלל על מה מדובר ואז אומרים, אין הסכמה ולא שולחים אותם, והיתה מחשבה שאם אפשר יהיה וכל עוד בית משפט יחייב אותו להגיע לפגישה הראשונה, לאינטייק הראשוני עם פקידת סעד או ביחידת הסיוע או משהו כזה, אז אפשר יהיה יותר אנשים למשוך לתוך התכנית. אז זה משהו שהיתה מחשבה שאולי זה קצת ירחיב את האנשים ומזה אני לומדת שכנראה הנתונים זה שהם פשוט לא מסכימים ובגלל זה הם לא מגיעים לשם. אני יכולה לבדוק איפה זה עומד.

ואדים גורדון:

זו חלופת מעצר.

רחל שרביט:

תלוי מה עומד לעומת מה. הם עושים שיקולים

מאוד פשוטים של כמה זמן פה, כמה זמן פה, מה יוצא לי.

השופטת דורנר:

אולי יקבלו שלושה חודשים.

רחל שרביט:

בדיוק, אז לא כדאי לו.

עפרה קלינגר:

תדעו לכם שבמתמטיקה הם מצטיינים. הם

מצטיינים.

אורן גזל אייל:

כמה זמן הם - - בבית נועם?

רחל שרביט:

שלושה חודשים, אינטנסיבי.

השופטת דורנר:

הטיפול האלה והשיחות האלה זה לא דבר הכי

נעים. ככה הוא יושב עם החברים שלו, מדברים, הזמן עובר, את עושה לו קורס קולנוע.

רחל שרביט:

עד פה לאלימות זוגית ואלימות במשפחה. עדיין

באלימות במשפחה יש לנו הורים אלימים כלפי ילדיהם, אז להורים האלה יש לנו קבוצות טיפוליות שהן גם חלק מהקבוצות הטיפוליות משלבים גם את הילדים וגם

את ההורים בשלב שהם יכולים לעבוד ביחד, קבוצות מאוד מוצלחות. אין לנו מספיק קבוצות, היינו רוצים להרחיב, אבל זו שאלה של תקציב.

אורן גזל אייל: ומשתמשים בקבוצות האלה גם כחלופות?

רחל שרביט: להורים? בוודאי. אם הם הולכים לקבוצה ואם הם

עומדים בכל המטלות של הקבוצה ומתרגמים שהם באמת עוברים הליך טיפולי, נותנים המלצה בהתאם. בסופו של דבר אתה רוצה שההורה יהיה בבית, בתנאי כמובן שגם הילד נבדק על ידי פקיד סעד, שפקיד הסעד צריך לדאוג לנושא של טובת הילד ולראות. יש חוקר ילדים ויש פקיד סעד, להיבט של הילד, שהאינטרסים לא יתנגשו ולא תעדיף את טובת ההורה.

אורן גזל אייל: ברור.

רחל שרביט: לכן נעשית עבודה משולבת עם פקידי הסעד וחוקרי

הילדים. לגבי עבריינות מין, בעבריינות מין דווקא מצבנו משתפר הייתי אומרת, עם חוק עברייני המין, כי לקראת יולי 2013 מתוכננת פתיחת מסגרת נעולה ופתיחה של הוסטל.

ואדים גורדון: אז זה במסגרת הערכת מסוכנות?

רחל שרביט: יש הערכת מסוכנות. לנושא הערכת מסוכנות

אנחנו מסודרים. יש לנו גם תקציב מתאים. משרד הבריאות עושה את זה.

ואדים גורדון: שיקום זה חלק שנדחק ממש לאחורונה.

רחל שרביט: נכון, והוא בהליכים עכשיו של ישום.

ואדים גורדון: אני מניח שגם שב"ס עושים. יש להם יחידת פיקוח

ומעקב.

רחל שרביט: כולם נערכים.

עפרה קלינגר: וגם יהיה נוער תיכף.

רחל שרביט: אז גם רש"א נערכת, גם משרד הרווחה. אנחנו

קיבלנו את האחריות לכל הנושא של מתן הרישוי והקמת המסגרות, אז הולכים

לסגור את כל הנושא. מסגרת נעולה, הוסטל פתוח. מאוגוסט 2013 אנחנו כבר

צריכים להקים את המסגרות.

- אורן גזל אייל:** איזה אוכלוסיה?
- רחל שרביט:** כל האוכלוסיה של צוים.
- אורן גזל אייל:** צוים, שזה אחרי המאסר בכלל. אחרי ריצוי העונש. כל יתר המסגרות, דיברנו עליהן, הן משמשות לעיתים גם כחלופה למאסר.
- רחל שרביט:** גם לחלופה.
- אורן גזל אייל:** אוקיי, אז הם ישמשו את כל הטווח: חלופה למעצר, שחרור בתנאים, שחרור מוקדם ופיקוח לאחר שחרור.
- רחל שרביט:** מרכז יום שפועל היום בפתח תקווה, יפעל עוד מרכז יום.
- עפרה קלינגר:** בחוק היום אין חלופת מעצר במסגרת חוק הגנה,
- רחל שרביט:** אני אומרת, אם יהיה צורך.
- עפרה קלינגר:** לא, אבל אין היום.
- רחל שרביט:** אם את מקימה מסגרת, אנחנו יכולים לקלוט אנשים אם בית המשפט מחליט. אם בית המשפט מחליט ומוציא צו זה בסדר מבחינת החוק, אז המסגרת תקלוט גם אנשים לחלופת מעצר.
- אורן גזל אייל:** וכמובן שלחלופת מעצר לא צריך חוק מיוחד בשביל זה, להבדיל מנגיד גזר דין.
- רחל שרביט:** בסדר, אם יש מסגרת. עד עכשיו אין.
- ואדים גורדון:** מה זאת אומרת אין? את אומרת שיש מסגרת.
- עפרה קלינגר:** תהיה ב-2013.
- רחל שרביט:** ב-2013. אנחנו מחכים לתקציב.
- רחל גוטליב:** שתי המסגרות האלה הן מסגרות מדינתיות, לא בפיקוח המדינה אלא של המדינה.
- רחל שרביט:** שאלה טובה. המרכז יום הוא בפיקוח של המדינה.
- רחל גוטליב:** את מדברת על המרכז לעבריני מין?
- רחל שרביט:** נכון. הוא הוקם לא על ידי המדינה.

- רחל גוטליב:** אני שאלתי בתחילת ההצגה, הסמים, את אמרת שזה הכל של המדינה.
- רחל שרביט:** לא, לא, בפיקוח המדינה, סליחה. 13 הם לא של המדינה. בפיקוח.
- עפרה קלינגר:** ולכן בתי המשפט מתייחסים אליהם לדעתי בזהירות.
- רחל שרביט:** הם בפיקוח של המדינה, ברישוי של המדינה. המדינה נותנת את הרישוי. השר חותם שהוא נותן לו רישוי. משרד הבריאות נותן רישוי.
- ואדים גורדון:** במסגרת מה שרחל שאלה לגבי מיקור חוץ של המכרזים האלה, באיזשהו שלב יש פה גם חלופת מאסר.
- רחל גוטליב:** זה לא חלופת מאסר. מעצר.
- ואדים גורדון:** מעצר. יש פסק בג"צ על בית מעצר פרטי, על גבול ההפרטה. איפה זה עומד פה?
- רחל גוטליב:** זה לא בית מעצר.
- חגית לרנאו:** יש עתירה של רכז, ברמת גן, שהולכת בדיוק לכיוון הזה. אומרת, אם בית המשפט קבע לגבי הפרטה של רש"א שאי אפשר להפריט בתי כלא, מכאן אנחנו למדים שגם אי אפשר להפריט את רש"א, כי היא אחראית על השליש האחרון של המאסר. זה בעצם מן סוג של חלופת מאסר. זה עתירה תלויה ועומדת.
- אורן גזל אייל:** מבחינה משפטית זה הרבה יותר פשוט, רק להבדיל מבתי סוהר, אתה שולח לשם אדם והוא חייב ללכת לשם. אתה לא שואל אותו אם הוא רוצה. כל המסגרות האלה הן כולן בחירה, כמובן שבחירה תחת איום של מעצר או בחירה תחת איום של עונש מאסר, אבל זה עדיין בחירה. ברגע שזה בחירה, אז אתה לא מפריד את הפעלת הכוח. תוסיף את זה לעובדה שגם אין כנראה שם הרבה סמכות להפעיל כוח.

רחל שרביט: הנתון הוא כזה, לנוער יש לך שתי חלופות מעצר

של 16 ו-16. 16 בני נוער בכל אחת, והן במיקור חוץ על ידי העמותות. הן חלופת מעצר אחת, ברוח במדבר קרן רש"א מפעילה. חלופת מעצר אחת בכפר יונה, מפעילה אותה עמותה שנקראת עמותת אותות, כבר כמה שנים טובות וזה עובד ובית המשפט שולח לשם רק ילדים. זה חלופת מעצר.

ענת אסיף: הביטוי קצת מבלבל. זה שחרור בתנאים. הם לא

במעצר, הם משוחררים בתנאים.

רחל שרביט: מה זאת אומרת? מביאה אותם ניידת, כבולים,

לחלופה.

ענת אסיף: לא, אבל זה עדיין שחרור בתנאים. לא, לא סגורה.

רחל שרביט: הן פתוחות והם יכולים ללכת.

ענת אסיף: זה לא איזה מקום שהכריזו עליו כבית מעצר.

רחל שרביט: לא. לגבי הבוגרים, כל הקהילות, כל 13 הקהילות

שהן כולן במיקור חוץ, משמשות גם כחלופת מעצר ובתי משפט משחררים לשחרור בתנאים או איך שתקראי לזה.

עפרה קלינגר: בסדר, גם האיזוק האלקטרוני הוא שחרור

בתנאים.

רחל שרביט: בדיוק בתנאים האלה.

חגית לרנאו: בנוסף, אני לא יודעת אם היום. פעם היה נהוג

לפתוח גם מסגרות גמילה פרטיות לגמרי, שלא היה להן את הפיקוח של משרד הרווחה ואז בתי המשפט מאוד מאוד הסתייגו מהמסגרות האלה.

רחל גוטליב: אם את יכולה בשתי מילים להגיד, כשאת מדברת

על פיקוח של משרד הרווחה, על מה את מדברת? נוכחות של איש צוות במקום או ביקורת מעת לעת?

רחל שרביט: יש ביקורת. מגיעים כשמודיעים, אבל יש ביקורות

פתע ואנחנו הגברנו את ביקורות הפתע בעת האחרונה.

רחל גוטליב: יש להם תקן למספר מבקרים פר,

עפרה קלינגר:

זה כמו הפיקוח על,

רחל גוטליב:

זה לא כמו. ראינו מסגרות כאלה עם פיקוח.

רחל שרביט:

אנחנו סוגרים מסגרות בלי למצמץ. סגרנו קהילת

זוהרים לא מזמן באילנות. אם הטובים שבהם, אם בעלי המוניטין שבהם בנושא הזה של סמים נוהגים ביד קשה מאוד. הלוואי שכל פיקוח היה עובד ככה, מאוד באדיקות מקפיד על כל דבר, מהתנאים של האחזקה, מהסניטציה, היגיינה, מטבח. אנחנו עובדים משולב מאוד עם משרד הבריאות, עושים את הפיקוחים במשותף בחלקים שאנחנו מזהים שיש איזושהי בעיה, למשל אנחנו מזמינים ביקורת חשבונאית על כאלה המלצות שנראה לנו שזה לא מתנהל כראוי. בודקים כל דבר.

עפרה קלינגר:

ומה קורה כשאת סוגרת מקום? את נשאת עם

מסגרת אחת פחות או שאת יוצאת למכרז חדש?

רחל שרביט:

יוצאים למכרז חדש. קודם כל מפזרים את

האנשים בקהילות הקיימות. אנחנו עושים את זה מאוד בחשאיות ומסדירים מקום לכל אחד. כל מי שיש לו צו של בית משפט, קצין המבחן הולך לבית המשפט להודיע שמחליפים מסגרת, וכל זה תחת מעטה של סודיות, ובבוקר כשמחליטים לסגור, בא אוטובוס וכל אחד יודע לאן הוא הולך. כל קהילה יודעת את מי היא מקבלת, הכל מסודר.

רחל גוטליב:

אמרנו מקודם, במקרה שאותו אדם מפר את הצו

בכך שהוא לא מתייצב לקבוצות הטיפול וכו', בעצם מודיעים למשטרה.

רחל שרביט:

מודיעים לקצין המבחן שלו.

רחל גוטליב:

לקצין המבחן.

רחל שרביט:

קצין המבחן בא לדיון. אנחנו לוקחים בחשבון

שאנשים עושים מעידות כחלק מתהליך ההסתגלות, אז בודקים את אורכה של העשייה, ויחד החומרה שלה, אבל גם את העומק מבחינת מה קרה פה. אם היה רקע, לא היה רקע, מה אומר קצין המבחן, מה אומרת העובדת הסוציאלית, מה אומר המדריך. יש הרבה מאוד אנשים שרואים אותו אדם, מתכנסים, מחליטים יחד אם נותנים לו הזדמנות נוספת, אם מגבילים אותו, אם עושים מעקב.

- רחל גוטליב:** אני שואלת את השאלה הזאת כי אחד מהנושאים שהטרידו אותנו בבית הסוהר הפרטי, היה התלות של האסיר בגורם האזרחי שאיננו לובש מדים. במקרה הזה בעצם את אומרת שההחלטות שנוגעות לגורלו של אותו אדם הן החלטות שהן בעצם של קצין המבחן שבוחר את זה ולכן אין מה לדאוג בקטע הזה.
- רחל שרביט:** אנחנו כותבים את זה במרכזים, קודם כל, שהכניסה והיציאה הם באחריות המפקח. המפקח מכיר את האדם.
- רחל גוטליב:** המפקח הוא קצין המבחן.
- רחל שרביט:** לא, המפקח הוא האינסטנציה האחרונה. גם קצין המבחן יהיה כפוף למפקח.
- רחל גוטליב:** הבנתי.
- רחל שרביט:** אבל בדרך כלל הם עובדים בהרבה מאוד הערכה הדדית, כי מדובר בשני אנשי מקצוע.
- רחל גוטליב:** ומכל מקום מדובר בגורם מקצועי.
- רחל שרביט:** כן, שניהם.
- רחל גוטליב:** מכל המסגרות שמנית מקודם, המסגרת הנעולה היחידה שלפחות אני רשמתי לעצמי, זה של עברייני מין.
- רחל שרביט:** כן, והיא תיפתח.
- רחל גוטליב:** ולכן נראה לי, אני לא יודעת, אולי ענת תבדוק את זה,
- רחל שרביט:** זה יהיה מכרז.
- רחל גוטליב:** אז זהו, אני לא בטוחה. אני אומרת מהרהורי ליבי, אני גם לא בדקתי את זה עד הסוף. אני חושבת שיש הבדל מהותי בכל זאת בין מסגרת פתוחה למסגרת סגורה, ואז הדמיון לביצוע הוא יותר גדול ואני לא בטוחה שזה ניתן אגב תיקון החוק של עברייני מין. אני לא בטוחה שזה ניתן להפרטה.

עפרה קלינגר: אנחנו התחייבנו לפתוח אגפים במסגרת החוק

הזה, שהאגפים אצלנו הם ממילא אגפים בבתי סוהר, ובנוסף לזה בחוץ תהיה גם מסגרת. כמה מסגרות סגורות צריכה המדינה הזאת?

אורן גזל אייל: לא יודע, כמה עבריינים יש?

עפרה קלינגר: הרבה.

רחל שרביט: בערך 600-700 בשנה, חדשים. זה בערך לנוער. לגבי

מבוגרים אני יודעת מרחל, כי בדקתי. זה נתונים דומים של מקרים חדשים שמפנים אליה. לגבי נוער וגם מבוגרים, אנחנו סופרים אותו כל שנה מחדש. כמה מתוכם הם חוזרים משנה קודמת, אין לי את המספר כרגע בראש, אבל זה המספר שמגיע מדי שנה.

השופטת דורנר: טוב, רבותיי וגבירותיי, אני חושבת שמיצינו את

הנושא.

אורן גזל אייל: יש עוד מסגרות?

רחל שרביט: יש לעוברי חוק שהם משולבים, שלנו ושל בריאות

הנפש, כאלה שהם סובלים משתי הלקויות. על זה אתם תשמעו מגדי, ויש למונמכים קוגניטיבית, כאלה שהם לא מפגרים. על זה מתוכננת לצאת למכרז מסגרת שתענה לאלה, כי יש הרבה שלא מוצאים את מקומם בשום מקום. הם לא מתאימים למסגרות הרגילות, הם לא מתאימים לחולי נפש, הם לא מתאימים למשרד הבריאות, הם לא מתאימים כי יש בעיה להתאים אותם למסגרות. הם לא מפגרים גם, אבל הם לא יכולים לתפקד, אז אנחנו מקימים מסגרת.

ואדים גורדון: האם אפשר לקבל איזושהי גם קלסיפיקציה של כל

המסגרות, כי אמרת כל כך הרבה מסגרות. זה שונה מזה, זה שונה מזה. לא כל כך הבנתי.

רחל שרביט: אתה רוצה את זה בנייר?

ואדים גורדון: כן.

רחל שרביט: אני אשמח אם תכתוב לי מה בדיוק אותה רוצה.

ואדים גורדון: בסדר גמור. דבר שני, כמה בו זמנית אנשים

נמצאים במסגרות? כולם. מדובר במאות, באלפים?

השופט דורנר: אנחנו גם רשמנו מה שהיא אמרה. כשתראה את

הפרוטוקול, אולי זה יהיה יותר ברור.

ואדים גורדון: טוב.

השופט דורנר: כי כולכם מדברים יחד, אז קשה קצת לעקוב.

בבקשה.

גדי לובין: תודה. שמי גד לובין, אני ראש שירותי בריאות

הנפש במשרד הבריאות. אני גם אחלק את הדברים שלי לנפגעי סמים ולאחרים.

האחרים זה בעיקר עבירות אלימות. כמובן שאתייחס למסגרות השונות, אם כי

הגישות לשתי הקבוצות כפי שעוד מעט אנסה להבהיר, הן גישות שונות בתכלית.

לגבי נפגעי סמים: יש לנו מערך של מה שאנחנו קוראים אשפוזיות. זאת בדרך כלל

התחנה הראשונה של נפגעי סמים, כי בתוך האשפוזיות האלו אנחנו גומלים אותם

פיזית. יש סדר גודל של כמה מאות, מעל 500 השנה, של אנשים שהגיעו לאשפוזית,

היו שם בתנאים של אשפוז, כמובן ברצון, במשך כשלושה שבועות, מעבירים

פרוטוקול שלם, כשלאחריו האדם גמול פיזית מסמים, ואז התכנית הבאה בדרך כלל

של האנשים האלו היא הגעה למסגרות רווחה לתהליך של שיקום ארוך טווח. יש

תכנית של למעלה משנה במסגרות של הרווחה. חלק מהאנשים האלו לא מצליחים

לעמוד במצב הזה של דה אינטוקסיקציה מלאה, קרי אפס התמכרות, ועבורם ועבור

אלו שמן הסתם מראש לא הביעו מוטיבציה שהיא תנאי הכרחי להגיע לגמילה

מלאה, יש מערך רחב בהרבה של מסגרות שמספקות חלופות סם. בדרך כלל נקרא

מתדון. יש גם היום תכשירים יקרים יותר וטובים יותר. החולשה של מטודון זה

שמכורים גם למתדון הוא סחיר והוא אטרקטיבי, אבל עבור לא מעט אנשים, זה

עושה קפיצת מדרגה מאוד גדולה מחיים ברחוב לחיים סבירים ויותר מזה. יש לנו

לדוגמא מספר אנשים שהם מטופלי מתדון פעילים במרכזי המתדון שלנו, שהם

מדריכים במסגרות גמילה מסמים עצמם. יש קורס בבית ברל. יש מספר אנשים

שהם עברו את הקורס הזה, שהם מדריכים אנשים שסובלים מהתמכרות לסמים

וכאמור חלק מהחניכים וחלק מהעובדים בפועל במסגרות האלו, הם צרכי מתדון בהווה. הקפיצה למתדון היא קפיצה מאוד גדולה בכל מה שקשור לאיכות החיים בדרך כלל. כמובן מן הסתם יהיה מתדון, יש מי שינסה שוב להגיע לאשפוזים וכו' וכו', וחוזר חלילה. פה הפיצולים הם, יש חיצים לכל מיני כיוונים. יש היום למעלה מ-3,200 מטופלים במתדון או בתואמי מתדון טובים יותר במספר מרכזים בארץ, סדר גודל של 150-200 איש מדי שנה. המספר עולה בקצב ממוצע של כ-150 בשנה. כל שנה לקראת סוף השנה אנחנו במתח, האם הקצאת התקציב שלנו לאספקת מתדון, אנחנו נעמוד בה או חס וחלילה בנובמבר נקבל התרעות שאוטוטו נגמר התקציב ואז אנחנו מן הגורן ומן היקב עונים על הפער הזה אבל יש בזה משהו גם חיובי, זאת אומרת של מצרך מבוקש, יעיל ואטרקטיבי. אלה הם עיקרי הדברים שלנו בכל מה שקשור לסמים.

אפשר לשאול שאלה? מי אתם רואים כמטופלים?

ואדים גורדון:

מאיזה מסגרות?

ממסגרות רווחה של היישובים השונים, רופאי

גדי לובין:

משפחה. בדרך כלל מסגרות רווחה. עובדת סוציאלית של ישוב מכירה את... ומפנה ל... שיעורי ההצלחה של המרכזים האלו ביחס למרכזים דומים בעולם, הם גבוהים יותר, אפילו גבוהים יותר משמעותית, משתי סיבות משוערות עיקריות: אחד, זה שהמרכזים האלה נותנים גם איזשהו מענה של פעילות חברתית. זה לא מרכז חלופת סם. יש שם פעילות חוגית למיניה, פעילות יצירה למיניה. לא מזמן הייתי בהצגה בערב בירושלים, בחוג תיאטרון שהתחנה בירושלים ארגנה, כאשר כל השחקנים מן הסתם הם מטופלי מתדון. זה משהו שהוא, לא אגיד יחודי לישראל, אלא מפותח יותר מאשר בלא מעט מקומות אחרים, שם החלק הטכני הוא יותר משמעותי, יותר דומיננטי, ומרכיב שני שכנראה תורם להצלחה היחסית. יש כמובן גם כישלונות, אבל הצלחה יחסית של המערך הזה, זה שבאופן יחסי לחלק מהמקומות בעולם, מערכת התמיכה המשפחתית והקהילתית בישראל עבור חלק מהמטופלים היא חזקה יותר. שוב, הכל יחסי, אבל זה כנראה לא ההומלס נטול המשפחה בניו יורק, כשבכלל לא יודע אם יש לו משפחה או אם היא נמצאת בצד השני של היבשת, הוא

התגלגל לשם איכשהו. אז אלה לפחות שתי סיבות משוערות מדוע כנראה ההצלחה היא יפה יחסית כמובן, במונחים של סטטיסטיקה.

אורן גזל אייל: למה - - - מהקבוצות האלה לא מגיעה בשום צורה

מבתי המשפט, אני מניח, נכון? זה לא שמגיעים לאשפוזית במסגרת איזשהו,

גדי לובין: זה לא ביוזמה שלנו. מה שמאוד חשוב באשפוזית,

זה מוטיבציה. "מוטיבציה" נכפית היא ערובה לכישלון.

אורן גזל אייל: למרות שבשירות המבחן אנחנו בדיוק להיפך.

גדי לובין: אני מדבר ספציפית על גמילה מסם, על מעבר, על

חוויה לא פשוטה פיזית ונפשית. מי שבא עם מוטיבציה מהסוג הזה, סבירות מאוד

גבוהה שהוא יהיה שייך לאותם אנשים שיחזרו די מהר לסם. אנחנו באמת מנסים

לבחון, להעריך את המוטיבציה. מנסים מקצועית להעריך את המוטיבציה של

האנשים לפני שאנחנו מקבלים אותם למהלך הזה.

השופט דורנר: הניסיון שלי מוכיח שבאיזשהו שלב אדם כמובן לא

רוצה ללכת למעצר ולכן אתה מציע לו גמילה, הוא מוכן, אבל מבחינה נפשית הוא

גם אומר לעצמו, זהו, אני עכשיו אעשה מאמץ. מה שמתחיל לדחוף אותו לכיוון הזה,

זה המעצר. ככה זה מתחיל, הסיפור.

גדי לובין: אבל לא חלופת המעצר.

השופט דורנר: ואז אומרים, אתה לא תלך למעצר אם אתה תלך

לגמילה. אני כמובן נתקלתי בכישלונות. אני סיפרתי שפה גם המדינה הסכימה

ועשינו איזה מבצע גדול. האיש נסע לחוץ לארץ, היה איזה קרדינל, קראו לזה שם

כזה, מוסד ידוע. היה לו עבר פלילי כזה עם סמים. באו כל החכמים ואמרו, הוא

הגיע לנקודה והוא רוצה ורק בחוץ לארץ יסדר. כולם הסכימו וחתמתי והוא נסע

ואחרי שנה הוא הסתובב פה מסומם, פורץ, הכל. הלך לבית סוהר, מה לעשות.

עפרה קלינגר: שאלת אותי לגבי מתדון.

השופט דורנר: כן, נכון.

עפרה קלינגר: אז אצלנו כל מי שמוכר במרכזים של משרד

הבריאות כמקבל מתדון, כמובן מקבל אותם אצלנו, ובבתי המעצר שלנו יש

נקרולוגים, שאלה שמגיעים ומפתחים תסמונת גמילה, נותנים להם מנה נמוכה של מתדון ואז במשך הזמן מנתרים את זה ומחזיקים אותם על מתדון כדי למנוע את התסמונת.

חגית לרנאו: זה גם מה שאני רציתי להגיד. לגבי עצורים, מאחר וכל ההליך של שירות המבחן לוקח זמן, אז את הגמילה הפיזית הם עוברים במעצר. כשהם משוחררים לקהילה, הם כבר אחרי השלב הקריטי.

השופטת דורנר: עד שכל העניין מגיע למתן החלטה, הם באים ושירות מבחן וסיפורים.

גדי לובין: נמשיך בנושא של עבירות אלימות בדרך כלל. כאן אני באמת עוד רגע אומר מה יש או בעיקר מה מתעתד להיות, אבל אני ממש מבקש להביע דעה שהיא לא דעה אישית שלי אלא דעה של לפחות כנס של פסיכיאטרים שנערך בנושא לפני מספר חודשים. התחוויר לי שאני מצוי בצד של הרוב, אם כי אתם יודעים שיש מעל 1,000 פסיכיאטרים בישראל, רובם יהודים. אני לא מתיימר פה להציג את הדעה של כולם. מהזווית הטיפולית, ואני מדגיש, מהזווית הטיפולית שיקומית, מאמץ טיפולי שיקומי, בראייתי, בראייתנו חייב וחשוב מאוד שיתנהל באחד משני מופעים, ומיד אנמק מדוע, או כחלק מסטטוס של ענישה, מחוויה של ענישה, כליאה בעברית פשוטה, שבתוכה בוודאי יש מקום להקדיש המון מחשבה בכל מה שקשור למוטיבציה להקנות הרגלי עבודה, לתת טיפול פסיכולוגי, לנסות ולהקנות אורחות חיים ככל שניתן, סבירים, אבל כחלק מסטטוס של ענישה ולא במקום או כמהלך המשכי לכליאה, ושוב, לא כחלופה. אני אנמק את הדברים שלי. אני אדבר עכשיו על עבריינים שסובלים גם מהפרעה נפשית. מדובר באוכלוסיה פוטנציאלית שמאופיינת בין השאר בחלק מהמקרים במה שנקרא הנמכה קוגניטיבית, פעם קראנו לזה פיגור סביבתי, עם קיום של הפרעה נפשית בכל מיני מדרגים. אני לא מדבר עכשיו על אי כשרות לעמוד לדין, על אותו פלח מאוד מאוד מצומצם שבראיית הרוב המכריע של הפסיכיאטרים, מצומצם עוד יותר מכפי שלעיתים מצליחים להשתכנע בתי המשפט. אני לא מדבר עליהם, אבל קיום הפרעה נפשית על ספקטרום רחב של ההגדרה הפרעה נפשית, כולל הפרעות אישיות וכו' וכו',

והתנהגות עבריינית כמובן, כי על זה אנחנו מדברים. המכנה המשותף של האנשים האלו, אני אומר בפשטנות, ובכל זאת כדי לנסות ולנמק ולהבהיר את הדברים, זה הפנמה קוגניטיבית ורגשית לא מלאה של מה שמותר ומה שאסור, הפנמה לא מלאה של טוב ורע, קושי כמובן בשליטת דחפים בחלק מהמקרים. זאת אומרת שהגבולות הפנימיים, המצפון, ההכרה של גבולות ההתנהגות המותרת אינה שלמה. תנאי חשוב להצלחה טיפולית שיקומית זה בניית הגבולות החיצוניים, ובניית גבולות חיצוניים, אין חלופה אמיתית לענישה.

השופטת דורנר:

כשאתה אומר ענישה אתה מתכוון למאסר.

גדי לובין:

אני מתכוון למאסר. אני לא קרימינולוג, אני לא

מכיר עונש מסוג אחר. לגבי עונשים אחרים, אני באמת לא בקיא.

עפרה קלינגר:

לא, אבל אתה מדבר על סוג של יצירת גבולות

פיזיים.

גדי לובין:

חד משמעיים. זאת דרך מאוד מאוד חשובה לייצר

בסופו של דבר באמת מוטיבציה לטיפול ולשיקום, מוטיבציית אמת ודרך מאוד חשובה להפנים, לייצר את זה שהפנמה דרך יצירת הגבול החיצוני של מה מותר ואסור. ויש קבוצה משמעותית שאני מכנה אותה הקבוצה השלישית, שבחוק העונשין אין חולק על זה שהיא אחראית למאסר. שוב, אני לא מדבר על אותה קבוצה מצומצמת של מי שאינו כשיר לעמוד לדין, אבל בפועל אם היא נענשת, חומרת העונש, הוא מושפע בעיקר מהנסיבות (מצב נפשי בחלק מהמקרים) ולא ממהות העבירה, קרי ההלימה היא מתחברת יותר לנסיבות והרבה פחות למהות העבירה, וגם בלא מעט מקרים המהלך הפורצנטי לא מגיע בכלל לידי מיצוי. אנחנו נתקלים בזה כמעט מדי יום, אפילו בהוסטלים שלנו, של טלפונים ממנהלים שהם מותקפים פיזיים והמהלך לא מתממש, כי כשמגיעים לתחנת המשטרה או לפרק הבא שאחרי, הסיפור הזה מתגלגל בחזרה לפתחינו כי הוא אחר. מבחינתנו זאת בעיה מאוד קשה. זו בעיה טיפולית קשה. לא מזמן קיבלתי, דוגמא אחרונה, כי אני יכול להתחיל בדוגמאות והזמן יקר, אבל רצף טלפוני מסגן ראש עירייה שהתחנן בפניי שאני אאשפז אדם. כשהוא הגיע אלי, המשטרה לקחה אותו לחדר מיון והוא

סירב לאשפוז. מבחינת החוק לטיפול בחולה נפש, לא היה שום ספק שהאיש אינו חולה נפש כמשמעותו בחוק, כי הוא אינו פסיכוטי. הוא כן סובל מהפרעת אישיות, ומתאר לי סגן ראש העירייה, נהיגה מטורפת במילים שלו, בכבישים, סכנת נפשות בעיר וצעקות של איומי רצח של ההורים שלו, שכל השכנים כבר באמת מגיבים הם לעצמם מאוד קשה. ואומר, עד שלא יקרה פה אסון, אתה לא תעשה כלום, ואני מבחינתי מצוי במעגל הזה שכבר לקחנו אותו, המשטרה, לחדר מיון. המיון אמר את דברו. מכאן התחנה הבאה מבחינתי היא אחת ואין בלתי, מעצר, אבל זה לקח ימים על גבי ימים מפני שהיתה איזו מן הדיפה של האדם הזה בהיותו שונה במובן הרחב של המילה, סובל מהפרעה נפשית. זאת קבוצה שלישית שאני חושב שחיוני לצמצם את היקפה, וחלק מצמצום היקף עובר דרך מיצוי מאמץ גדול של שיקום וטיפול או בתוך הכלא או אחרי הכלא, ולא נכון לדעתי ליצור עבורם חלופה. אני אומר את דעתי המקצועית. כאמור, היא דעה שהיא רווחת מאוד. אני מרשה לעצמי לומר, דעת רוב בקרב אנשי המקצוע, ובכל זאת אנחנו לא מובילי דעה וגם אנחנו מן הסתם נענים למאמצים מסוגים כלשהם. דוגמא להיענות לדרישה כזאת אכן הולידה את אותו מרכז שעכשיו אנחנו עושים מיזם משותף ביחד עם משרד הרווחה ושאינו חושב שהוא מרכז נפלא, ובלבד שכל המאמץ הזה היה מתבצע אחרי ריצוי עונש, ולכן אמרתי כשהערת למה לפני ולא אחרי, אמרתי, זאת הערה מאוד רצינית, באמת לאנשים שהם סובלים מהפרעות אישיות והפרעות התנהגות קשות, כמו הפרעת אישיות גבולית, אימפולסיבית וכו' וכו', אנטי סוציאלי. זה בדיוק בדיוק האנשים שחייבים את הגבול החיצוני כתנאי. אם מדלגים על זה, אני מבין שאני פה לא בדעת רוב. אני אסתפק בזה אבל מבחינתי. זה שימת טפחות לפני המסד. הכל נהדר, הטפחות נפלאות, הרצון הוא נפלא, כולנו שותפים אליו, אבל אנחנו לא יכולים לבנות טפחות בלי מסד, והמסד היא הפנמה אמיתית של לקיחת אחריות על דברים. אין דרך אחרת, בוודאי ובוודאי לא כאשר יש טענה, לדוגמא, להנמכה קוגניטיבית. הם בוודאי צריכים את הגבול החיצוני הזה.

השופטת דורנר: אדוני, אני רוצה לשאול אותך שתי שאלות. א',

איזה סוג עבירות האנשים האלה שהם, איך אמרת, שונים, על מה אתה מדבר? זה התפרעויות, לא?

גדי לובין: אלימות על כל סוגיה.

השופטת דורנר: אלימות והתפרעות. לא נותנים לו מה שהוא רוצה,

הוא מרביץ לעובדת הסוציאלית. אתה אומר, אדם כזה, צריך לשים לו גבולות ולתת לו מאסר בפועל. כמה זמן היית נותן לו מאסר בפועל?

גדי לובין: תלוי אם זה אירוע ראשון או אירוע שלישי ומה

חומרת העבירה.

השופטת דורנר: אני הולכת לדרכך. אני אומרת, אתה מומחה, אתה

אומר, תשמעו, האיש הזה, אין לו גבולות מוסריים. אני צריך ללמד אותו גבולות מוסריים במאסר. אז אני לא צריכה לחכות שהוא שמונה שולחנות יהפוך. טוב, אז יש לי אחד, ד"ר מטעם המדינה, מסביר לי את כל העניין ואני צריכה לתת לו עונש. כמה עונש הוא אפקטיבי כדי להגיע לאותה מסקנה שלך על הגבולות שצריך להציב לו?

גדי לובין: ממספר שבועות באירוע הראשון למספר חודשים

באירוע השני, למספר ארוך יותר של חודשים באירוע השלישי. אני גם מחפש את המינימום ההכרחי.

השופטת דורנר: אני אגיד לך למה אני שואלת אותך, כי נאמר לי גם

על ידי אנשים שעוסקים בכליאה, למבחן וכל מיני, שמאסרים קצרים הם חסרי תועלת לחלוטין.

גדי לובין: אז יכול להיות תועלת שיקומית.

השופטת דורנר: אנחנו מדברים על שיקום. הרי עם הד"ר אנחנו

מדברים על שיקום. הוא אומר, כדי שנשקם אדם כזה, תלמד אותו את הגבולות ואחר כך תתחיל.

עפרה קלינגר: השאלה הקריטית זה מה סוג השירותים שאתה

מצפה שהם יקבלו.

השופט דורנר: לא, לא, סליחה, אני מבינה מה שהוא מדבר. הוא אומר, מה הטיפול הנכון. הוא רופא, הוא אומר, הטיפול הנכון לאדם כזה, לא להגיד, הוא, יש לו בעיות, או לוותר לו ולוותר לו. לא יצא מזה כלום, לכן אנחנו צריכים להעניש אותו, אבל העונש זה חלק מהשיקום שלו.

גדי לובין: נכון.

השופט דורנר: בוודאי. אם אני יודעת משהו, זה לשמוע עדים, אז זה מה שהוא אומר. עכשיו אני מציבה לך אתגר, כי לנו נאמר שמאסרים קצרים מבחינה שיקומית הם שום דבר, ולהיפך, הם גורמים גם נזק, כי הוא בחברה לא מתאימה ובמקום שהוא ירגע, הוא בכלל לומד אלימות ויוצא יותר גרוע ממה שהוא נכנס. וגם אתה לא אומר שאדם כזה, אתה לוקח ואתה שולח אותו לשלוש שנים. אתה אומר בדיוק מה ששופט ממוצע עושה. פעם ראשונה כמה שבועות, פעם שנייה כמה חודשים. זה הכל קצר. עד שאתה אומר ג'ק רובינזון, הוא בחוץ. אז השאלה היא שוב, איך זה מתיישב עם הדעה שמאסר קצר הוא חסר תועלת שיקומית לחלוטין. אז זה מה שאני רוצה לשאול.

גדי לובין: בכנות, יכול להיות שיצא בי החלק היהודי הרחום, זאת אומרת השאלה הזאת, מה שאת שואלת, אני לא אומר את זה חלילה בציניות. אני מרגיש שזאת שאלה מאוד טובה לקרימינולוג, לשאול אותו.

השופט דורנר: אם אתה היום תאמר לי, לדעתי אדם כזה צריך להטיל עליו עונש מאסר משמעותי במכה ראשונה, אני לא צריכה לחכות שיגרום לנזק, ואז לטפל בו, אני בהחלט אכבד את זה. אין לי שום רחמים פה. פה אנחנו בודקים את העניינים. יש כפי שאני מסבירה לך, סתירה בין העמדה שלך שהמעצר דרוש לצורך שיקום כדי להציב לו גבולות, וההצעה שלך על מעצרים מאוד קצרים. אילו היית אומר לי מאסרים ארוכים, הייתי מבינה את הגישה.

גדי לובין: אני מדבר על איזושהי הלימה וציינתי קודם שזה תלוי בחומרת העבירה גם באירוע הראשון. מבחינתי מטופל שמאיים לפגוע במנהלת הוסטל ומתנכל לה, אבל עדיין לא הרים עליה יד, אבל בהחלט חשה איום של ממש, שהגבולות הבין אישיים נמחקו, דוגמא קונקרטי של איזושהי היצמדות פיזית לאו

דווקא על בסיס מיני, אבל חווית איום משמעותית כולל איומים בוטים מילולית ברמה של אני ארצח אותך וכו' וכו', אז לטעמי כל עוד לא הורם יד, אז יש פה איזו נורית אזהרה שנדמה לי, ויכול להיות שאני טועה,

השופט דורנר: אחת ההצעות, נניח איזה טיפול, איזה קורס נגד אלימות, אני לא יודעת מה, או ניקח אותו קודם כל לחודש, חודשיים מאסר. מה אחר כך?

אורן גזל אייל: בנסיבות האלה שתיארת, השופט לא יכול או רשאי לשלוח אותו ליותר משנת מאסר. יכול להיות שהוא יכול לעצור אותו, אולי, במקרים מסוימים,

השופט דורנר: אם כן, שלושה חודשים.

אורן גזל אייל: נשמע לי הרבה.

השופט דורנר: זה הרבה, אני מחמירה.

אורן גזל אייל: אני הבנתי שאין תוכניות שיקום וטיפול בכלל לאסירים לתקופות קצרות, נכון?

השופט דורנר: ולמה זה קצרות?

אורן גזל אייל: שלושה חודשים.

עפרה קלינגר: תיקחו בחשבון שבתוך השנה הזאת חלק מהזמן הוא יושב במעצר. בחלק הזה אי אפשר לטפל בו.

גדי לובין: אז אולי את זה צריך לשנות.

רחל גוטליב: המצב הזה לא הוכתב משמיים.

השופט דורנר: אני אומר לך, קודם כל שיתנו להם מיטה. את יודעת כמה עתירות היו עם המיטה?

עפרה קלינגר: את יודעת מה יקרה אם תעבירו את עבודות שירות ממני? עוד פעם לא תהיה להם מיטה, מכיוון שבתי המשפט ישלחו אותם למאסר ולא תהיה להם מיטה.

חגית לרנאו: אפשר? אני אגיד, אני מכירה את העמדה הזאת של יותר ויותר פסיכיאטרים. להשקפת עולמי זו עמדה מקוממת שחלק מהבעייתיות

שלה זה חוסר היכרות מוחלט עם מוסד הכליאה, בתי הכלא ועם הספרות המקצועית שמתייחסת לבתי הכלא. גם אתה שמת בחבילה אחת הפרעות אישיות ומונמכות קוגניטיבית וכולם ביחד. אני כתבתי לוועדה, לדעתי המצב של המונמכים הקוגניטיביים, המצב שמתקיים היום במדינת ישראל הוא לא מוסרי. שמים אותם בכלא ומתעללים בהם בכלא. זה מה שהם מקבלים. הם מקבלים אסירים חזקים יותר שמנצלים אותם ומתעללים בהם. נדמה לי שיש אצל הפסיכיאטרים סוג של פנטזיה שיש איזו מסגרת מאוד טיפולית, מאוד שיקומית, הרבה יותר סגורה ומהווה ענישה, שאפשר לשלוח את האנשים האלה לשם, לאיזו תקופה כזאת של גבולות ואחר כך לקבל אותם אצלכם ולהמשיך אצלם את הטיפול האחר. הם גם כל הזמן הולכים ואומרים את זה בכל מיני הקשרים של חקיקה. הפנטזיה הזאת היא במידה רבה לא קיימת. מה שאני הייתי שמחה שתתייחס, שאתה אומר ענישה, מה האופי של המסגרת, מה סוג השירותים שלהערתך האיש הזה גם צריך לקבל כדי שזה יהיה באמת השמת גבולות אפקטיבית ולא התעללות בחלשים מכל, בסופו של דבר.

השופטת דורנר:

בבקשה.

גדי לובין:

אמרתי בתחילת דבריי שהמאמץ הטיפולי השיקומי, מקומו בכלא או אחרי הכלא. אם בכלא, את מתארת מצב שאין בו מימד שיקומי טיפולי מספק בלשון המעטה. לא לכך כיוונתי, אבל זה משהו שצריך לעסוק בו, אם מה שאת מתארת הוא נכון. זה משהו שצריך לעסוק בו. לגבי שיקום וטיפול בתוך הכלא, אין ספק שיש חשיבות של ממש בכל מה שקשור לאנשים שסובלים מהפרעות נפשיות, כולל הפרעות אישיות. אני מאגד את זה כי אני חושב שלטובת המסר שניסיתי להעביר, אמנם זה לא מקשה אחת מבחינת האופי של האנשים, אבל הם כן שייכים למכנה המשותף לגבי מה שאמרתי, שהם צריכים לקבל את הגבולות הרצוניים האלו והם צריכים לקבל שם לדוגמא טיפול שיחתי, מה שנקרא פסיכותרפויטי, מי שצריך, זמינות גבוהה מכפי שהם מקבלים עכשיו. ידוע, נדמה לי שאף אחד פה לא חולק על זה. אף אחד לא היה רוצה שזה יהיה פחות. אני חושב שהרגלי העבודה זה משהו שלא צריך לחכות שנה כדי לנסות ולייצר את זה. אנחנו

צריכים לנסות ולייצר בכלא עצמו מציאות אחרת בנושא של הרגלי עבודה, נושא של טיפול פסיכולוגי, נושא של טיפול פסיכיאטרי אם צריך ונושא של אורחות חיים.

השופט דורנר: התשובה שלך מאוד ברורה. רצית לשאול משהו.

בבקשה.

ואדים גורדון: צריך לחשוב על איזושהי חלופה אחרת, מה

שהתחלנו לדבר על זה, ואולי בדיונים הבאים אנחנו כן נדבר, כי זה לא מקרה ספציפי הזה של הפרעות נפשיות. יש עוד כל מיני סוגים אחרים של עבירות שכן נשלחות לכלא מאותה סיבה שחגית אמרה, אבל כן צריך לתת פה איזושהי מסגרת אחרת. צריך לחשוב על זה.

השופט דורנר: בסדר, תודה.

גדי לובין: החלופה צריכה להיות בתוך הכלא, לא במקום

אחר, לדעתי.

חגית לרנאו: כשאני ניסיתי ללמוד ממשרד הרווחה אם משרד

הבריאות צריך לטפל באוכלוסיה הזאת או משרד הרווחה ועכשיו פשוט המשחק התרחב ואתם מכניסים גם את המשרד לביטחון פנים. אתם אומרים, לא אצלנו. המשרד לביטחון פנים, שהם יטפלו בזה, שהם יממנו את זה, שהם יקימו את המסגרות שצריך, כי אנחנו לא יכולים. זה מה שאתם עושים.

גדי לובין: לא, לא, האמירה היא מקצועית.

השופט דורנר: אני הבנתי אותך. זה ברור לגמרי. אנחנו מודים לך

מאוד. תודה רבה. בבקשה גבירתי.

עפרה קלינגר: קודם כל אני מאוד שמחה שסוף סוף מישהו פה

באמת בדעתי. זה מאוד חריג בוועדה הזאת וזה מאוד משמח אותי. שני דברים אני רוצה לומר על הנושא הזה. אחד, הרעיון שמאסרים קצרים הם לא אפקטיביים הוא רעיון כפוי, זאת אומרת במהלך המעצר אנחנו לא מטפלים בעבריינים שמוחזקים אצלנו, מטעמים לא כל כך אידיאולוגיים. הם עסוקים במשפט של עצמם והם לא רוצים, הם לא יכולים. ברגע שהמעצר נגמר הם כל הזמן עסוקים בלהוכיח שהם לא עשו שום דבר, כי הם חושבים שהם עשו משהו, אז הם כבר גומרים את המשפט והם

הופכים למשהו אחר. אלה שיושבים אצלנו ולא מודים בביצוע העבירה והמעצר שלהם נמשך, לא פתוחים בכלל לשום סוג של טיפול, ואנחנו לא מבזבזים את המשאבים המעטים שיש לנו, עליהם.

אורן גזל אייל:

רובם עדיין, מהעצורים, הם גם מודים בסוף.

רחל שרביט:

אני לא מסכימה. אפילו כשמפנים אלינו קטינים שלא ביצעו את העבירה, בתוך המסגרות האבחוניות וכו' יש עוד הרבה מה לעשות בלי להתייחס אך ורק לעבירה. הרי החיים שלהם פגועים מהרבה מאוד היבטים. טיפול זה לא רק ביצע או לא. אתה מתחיל באיזשהו הליך טיפולי, הרבה פעמים אתה גם מגיע לעבירה, כך שהם יושבים אצלך במילא. הם 24 שעות.

עפרה קלינגר:

יכול להיות שאת יותר עשירה ממני, אבל אני, אין לי כסף לטפל בכל אלה שצריכים טיפול אצלי.

רחל שרביט:

אז צריך לתת לך כסף.

עפרה קלינגר:

אין לי בעיה שתקצי. במסגרת המשאבים שיש לי, אוכלוסיית העצורים שלא מעוניינת לקבל טיפול ועסוקה בניהול המשפט של עצמה, היא בתחתית סדר העדיפויות שלי. יכול להיות שאם הייתי גוף עשיר מאין כמוהו והיו לי משאבים עד אין סוף, הייתי מנסה לשכנע גם את העצורים להשתתף במסגרות שלי. כרגע זה לא המצב ואנחנו לא מטפלים בהם. אם לוקחים בחשבון שיש כמה חודשי מעצר עד שהאנשים האלה נשפטים, בסופו של דבר כשהם נשפטים לשנה, המעצר משוכלל בתוך השנה הזאת. אני מגיעה למספר חודשים ספורים לפני שהם מתחילים להתעסק עם השחרור המוקדם שלהם, ואז אין זמן ולכן זה לא מתאים.

רחל שרביט:

אבל השופטת דורנר, את אמרת שאת מקשיבה טוב לעדים. היא אמרה בעדות שלה שהבעיה היא כלכלית, כי אם היא היתה עשירה, היא היתה מטפלת במה שניתן לטפל.

השופטת דורנר:

היא לא היתה מספיקה, כי מעצר, לא מבחינה נפשית אלא מעצר עד תום ההליכים, זה סיפור שהם לא יודעים מתי יגמר. אני מדברת על דברים קצרים, שכל הסיפור זה שנה ברוטו.

רחל שרביט :

שנה זה הרבה זמן.

רחל גוטליב :

סליחה, אני לא מבינה את ההיגיון מאחורי הטיעון

הזה, אבל בחלופות מעצר נמצאים אנשים במסגרות בפרקי זמן קצרים שהם לא בית סוהר, ואז יש זמן, יש כסף וזה גם עובד כמו ששמענו, אז אם הוא נמצא במעצר, במסגרת הרבה יותר קשה, למה אז,

עפרה קלינגר :

רחל, חלופות המעצר במסגרת האיזוק הן ארוכות

בהרבה מאשר למעצרים.

רחל גוטליב :

בסדר, אבל המעצרים עד תום ההליכים יכולים

להיות חודשים רבים מאוד ודווקא ההימנעות של הדברים שגדי לובין, לא יודעת, אני אולי לא הבנתי, אבל אפילו קוממו אותי, אבל עדיין אם ניקח משהו מהדברים שנאמרו, אתה אומר, דווקא אנשים כאלה צריך לתת להם היבט טיפולי במסגרת הקולטת. נראה לי שזה צריך לכוון דווקא לתת מסגרות שיקומיות. עד שהוא הגיע למאסר, לתת לו.

השופטת דורנר :

בשבילך זה דבר מעשי, נאמר הוועדה תמליץ שגם

אם יש עניין של כמה חודשים, להתחיל ממעצר טיפולי, או נראה לך דבר בלתי סביר לגמרי? מניסיון החיים שלך. ליד השולחן הכל אפשר, אבל את באה מהשדה, אז תגידי לנו.

עפרה קלינגר :

זה מאוד תלוי באורך המעצר וזה מאוד תלוי מה

האיש רוצה. כרגע להגיד שאנחנו לא עושים כלום, זה גם לא נכון, כי מי שמבקש עזרה וצריך לתמוך בו, אנחנו נותנים. זה לא שמישהו פונה אלינו ואומר, יקירי, בואו תעזרו לי, אני במצוקה ואנחנו אומרים לו, סליחה, אנחנו בעצורים לא מטפלים. הניסיון שלנו מלמד שהם לא רוצים. יכול מאוד להיות שאם הוועדה תמליץ ויהיו לי גם עובדים סוציאליים בבתי מעצר בכמות יותר גדולה, אנחנו ננסה יותר לפנות אליהם. להגיד לך מה תהיה התוצאה? אני אינני יודעת.

אורן גזל אייל :

יכול להיות שבעולם האופטימלי היה צריך איזשהו

זמן שאדם יהיה בתוך מסגרת נוקשה יותר עם טיפול ואחר כך יעבור מסגרת פתוחה יותר עם טיפול, ובהינתן העובדה שאין באמת אפשרות להשיג את התוצאה הזאת

כיוון שבמסגרת הנוקשה מאוד קשה לתת לו טיפול בתקופת המעצר הקצרה יחסית שהוא נמצא, אולי כן אפשר לעשות את הטיפול במסגרת חלופית, ויכול להיות שהיא צריכה להיות יותר נוקשה, אני לא יודע, אבל היא יכולה להיות מחוץ לכלא.

גדי לובין: לדעתי אם תעתיק את המשאבים של המסגרת

החלופית לשם, היא תוכל לעשות את זה. נראה לי שיש משהו לא נכון במחשבה שאותה קבוצה שאנחנו שומעים שהיא בכלל לא מעוניינת לקבל טיפול במסגרת כליאה, שאותה קבוצה תשיג היענות של ממש במקום אחר. אני חושב שיש פה איזה כשל לוגי לחשוב שמי שעסוק במלחמה על חפות, בהנחת מוצא שחלק לא מבוטל מבין האנשים לא חף, אני מדבר עליהם, לא על מי שנעשה לו עוול. אותה קבוצה תשיג איזושהי מוטיבציה אמיתית לשינוי כשאינן הכרה בסיסית באחריות למעשה, נראה לי שהחוקים לא מתכנסים למשהו שהוא,

אורן גזל אייל: תראו, בבית משפט לסמים אמרו שתנאי ראשון

באמת לחלופת מעצר זה להכרה באחריות. יכול להיות שצריך כחלופה למעצר, לשלוח לשם אנשים אחרי שהם מכירים באחריותם ואז מעכבים את ההליך והשוט שעומד למולם הוא כל הזמן כניסה למאסר.

חיים ויסמונסקי: מכירים באחריות לצורך החלופה ולא לצורך

ההליך העיקרי?

אורן גזל אייל: לא, זה בא ביחד.

השופט דורנר: בבתי משפט קהילתיים, בתי משפט לסמים. ברור

שאדם אומר, אני לא אשם, אז בכלל אין מה לדבר, אז תלך למשפט. מדובר על אדם, אני אחראי, אני אשם.

אורן גזל אייל: תזכרו, 90% מהנאשמים מודים.

עפרה קלינגר: לא בשלב הזה. תעשו רגע את החשבון.

חיים ויסמונסקי: יש כאלה שיגידו שלאחר המעצר זה מהווה לחץ

מרכזי על נאשם להודות כשהוא צפוי ממילא למאסר של שנה ולא של עשר שנים.

אורן גזל אייל: גם אלה שלא נעזרים,

השופט דורנר: אם אתה תספור את עבירות התעבורה,

אורן גזל אייל: לא, לא כולל תעבורה, רק עבריינים בעבירות

רציניות.

רחל גוטליב: אני רציתי להבין, הניתוח שלך נוגע לעבריינים

שסובלים מהפרעה נפשית. לא כל העבריינים. זה לא איזשהו פתרון לכל סוגי עברייני האלימות. כולם סובלים מהפרעה נפשית? לכן גם מה שאתה מציע, כלומר שיקום במסגרת כליאה, לפחות בשלב הראשון, הוא מכוון לאנשים שעברו איזה דיאגנוזה פסיכיאטרית שאבחנה אותם כסובלים מפיגור סביבתי עם הפרעת אישיות.

עפרה קלינגר: מה שרציתי שתשימו לב בדברים שגדי אמר, גם

לאה ניסתה להגיד אותם, לאה קליינר, הממונה על עבודות שירות, וזה איכשהו הלך לאיבוד. לדעתי חלק גדול מהבעיה שיש לנו היא שכאשר אתה שם אנשים עם סוג של מסגרת פתוחה כמו ברשות המקומית, והם הופכים להיות בעיה מאוד גדולה, הדרך שלך לפתור את הבעיה כמעט לא קיימת. לאה אמרה את זה, אנשים אצלי בעבודות שירות שלא מתאימים ואני מביאה אותם לבית משפט, מה עושים, מחזירים לי אותם לעבודות שירות. הוא אומר, מישהו ששמו אותו בקהילה וראש העיר כבר רוצה לרצוח אותי כדי שאני אקח אותו למוסדות שלי, ואני לא יכול מפני שהחוק לא מאפשר לי, אין בשבילם פתרון. זאת לדעתי הבעיה הגדולה שצריך להתעסק איתה, שיש אנשים שנמצאים אצלנו במערכת האכיפה באיזשהו מקום. הפתרונות שיש להם הם לא פתרונות טובים ואנחנו לא מצליחים לגרום למערכת לתפקד כדי שהפתרון הטוב או לפחות שהיא תיתן את דעתה בזמן לחוסר הפתרון. אני רוצה את זה למשל באיזוק האלקטרוני. האיזוק האלקטרוני שהוא פיילוט, שכבר כולם רוצים להרוג אותי בגלל הוא פיילוט עשר שנים, כשבאים לבית המשפט בחזרה ואומרים לו, יקירי, יש לנו התרעות על הפרה ואנחנו בדקנו ונהיה ככה ונהיה ככה ואנחנו רוצים עכשיו שתדון מחדש בעניין הזה. בתי המשפט לא רוצים להחזיר אותם לתוך מסגרת סגורה כי הם החליטו מהתחלה שהם צריכים להיות בחוץ, אז כדי להעביר אדם מהפתרון של איזוק אלקטרוני לפתרון של מסגרת סגורה, אתה צריך לעשות סלטה, פליק פלאק וזה לא עוזר. מה מבינים מזה העבריינים? אגב, הם נורא טובים במתמטיקה והם נורא טובים בלהבין מה מביא למה. מה הם מבינים? הם מבינים

שלנצח, לא משנה מה הם יעשו, הם ישארו במסגרת הזאת. הם ימשיכו. אז אין להם שום מוטיבציה לתפקד במסגרת המסגרת. כל החלופות האלה שבהם השליטה היא יותר נמוכה, מה שלא תגידו, בבית הסוהר למרות שאנחנו לא יודעים בדיוק מה כל אחד עושה וקורים דברים שאנחנו לא רוצים שיקרו, יחסית השליטה שלנו היא גדולה ויש מודיעין ויש כל מיני דברים שדרכם, ויש מסגרות טיפוליות ויש סוהרים באגף. יש לנו איזשהו מידע די טוב לגבי מה שקורה בפנים. בחוץ, בקהילה זה מצב אחר לגמרי. זה לא אומר שאי אפשר לתפעל את המסגרות האלה, אבל זה אומר שאם באים ואומרים לבתי המשפט, תקשיבו, פה יש בעיה, צריך להעביר גם את המסר אליהם שהם נמצאים בקהילה במקום להיות בבית סוהר, שיבינו שאנחנו נותנים להם את הצ'אנס של הלייף כאן, שאם תקרה בעיה הם יחזרו בחזרה. זה דומה מאוד למה שאתם אומרים על בתי המשפט של הסמים. אתם אומרים, תשמעו, אתה מסכים ואם תהיה בעיה, תמיד השוט של המאסר עומד מעליך. זאת אומרת את הקונספציה אתם מקבלים, אבל מה שקורה בפועל בחלופות הכליאה זה שהקונספציה הזאת היא ערטילאית והיא לא קיימת כמעט. היא לא קיימת כמעט לא בעבודות שירות והיא לא קיימת בכלל באיזוק האלקטרוני. עכשיו אני רציתי להגיד לכם רק בשביל הדוגמא כדי לתקן את הרושם שהיה לכם על עבודות שירות או לא לתקן אותו. אלה הנתונים, רצינו להעביר את הנתונים של 2011: ב-2011 התחילו בעבודות שירות 3,829 אנשים. סיימו עבודות שירות 3,335 אנשים, אבל מה, חלק מה-3,335 אנשים לא התחילו ב-2011 כי אנחנו יודעים שזה נמשך. חלק זה נגרר חודש, חלק זה נגרר חודשיים. זה לא אומר שזה נמשך ארבע שנים לגבי כל אחד, ואגב אין כאלה. מתוכם 1,990 התחילו וסיימו ב-2011, זאת אומרת המסגרת שלהם היתה פחות או יותר בהלימה לגור הדין שנגזר מראש. הפסקות מנהליות, שזה הפסקות ששב"ס עושה, היו 390. כל האנשים האלה בשנת 2011, סך הכל 414 אנשים גמרו את העסק הזה במאסר, מתוכם 339 שנשפטו ב-2011, בוצעה להם הפסקה מנהלית ב-2011. הפסקה שיפוטית היו 34. בשינוי גזר דין היו 41. למה אני אומרת את זה? מפני שלדעתי זה ממחיש את העניין. הגישה לבתי המשפט והיכולת להשפיע על בית המשפט שבאופן מהיר או באופן אפקטיבי יקבל החלטה שעושה שינוי בגזר

הדין המקורי שהוא עשה, היא מזערית. תגידו לי אתם אם אתם לא חושבים בתפיסה הכוללת שזה נכון? מה שהיא ניסתה לומר, זה שהאמצעים שיש בידה הם מאוד מצומצמים ולדעתה זה מאוד מאוד לא בסדר. מכיוון שהיא היתה מפקדת בשלושה בתי סוהר כמו שהיא אמרה פה, בבית סוהר הכל הרבה יותר ברור והרבה יותר מסודר, ובקהילה השליטה היא מאוד קשה. זה מה שהיא ניסתה להגיד. צריך לזכור שהשב"ס, אגב, רק השנה נושא הטיפול והשיקום נכנס לחקיקה לגביו. כל השנים הטיפול במסגרת שב"ס היה טיפול ולונטרי שלנו. המסגרת של פקודת בתי הסוהר אמרה שצריך להכניס בן אדם לבית סוהר כשהוא בא עם אסמכתא חוקית וצריך לו ביקורים וצריך לו ביקורי עורכי דין.

חיים ויסמונסקי: מתי זה נכנס?

עפרה קלינגר: השנה. אגב, אנחנו התנגדנו לזה למרות שאנחנו עושים אתזה כל השנים, אנחנו התנגדנו לזה. הסיבה שאנחנו התנגדנו לזה, לא היתה בגלל שאנחנו רוצים להפסיק את מה שאנחנו עושים היום, אלא בגלל שלדעתנו, א', אי אפשר לכפות טיפול על אנשים שלא רוצים. אנחנו מאוד היינו שמחים אם היה אפשר לכפות טיפול על מישהו, אגב, ואז המשוואה היתה מתאזנת, אפשר לכפות טיפול עליו ואפשר לכפות עלינו לתת טיפול, אז זה מצוין, אבל מכיוון שאי אפשר לכפות עליהם,

ואדים גורדון: מה את ממליצה?

עפרה קלינגר: לדאבונני זאת היתה הצעה ממשלתית.

ואדים גורדון: במסגרת ההסדרה של תעסוקת אסירים?

עפרה קלינגר: לא. זה עוד צרה שמחכה לי, זה לא במסגרת הזאת.

אחרי מריבה גדולה הצלחנו ליצור שזה יהיה איזשהו מן אופציה שאנחנו ניתן או טיפול או חינוך או משהו בצורה שאיכשהו מאפשרת לנו לחיות עם זה. מה שאני מנסה לומר לכם זה שכשאתם מסתכלים על המסגרות בקהילה, המסגרת שיש לרווחה להציע מתאימה לאנשים שמתאימים לרווחה. היא לא מתאימה למסגרת של האנשים שיש אצלנו. אני הזכרתי קודם לרחל שכל הנושא של עבודות שירות נולד לא בגלל הרצון לטפל באנשים אלא בגלל שלא היו מקומות כליאה. היו נשארים

במשטרת ישראל ובכל מיני מקומות המון המון אנשים שבעצם לא נכנסו למסגרת הכליאה שלנו, כי לא היה להם המקום, וזה אחרי ששמנו על הרצפה. גם יש גבול כמה אפשר לדחוף בשטח של תא כאשר יש לך דרישה יותר גדולה ממה שיש. מה שקרה זה שבגלל המצוקה של הכליאה החליטו ליצור איזושהו מסגרת חליפית שהיא מסגרת הרתעתית, שהיא מסגרת עונשית, שהיא לא מסגרת טיפולית. הרעיון של עבודות שירות הוא לא רעיון טיפולי, הוא רעיון אכיפתי. גם אם מרחיבים את מדרג הביניים, את המדרג של אלה שאפשר לטפל בהם ובזה פותרים את הבעיה, אם לא נשאר איזושהו חלק של אוכלוסיה שאתם לא רוצים לשים אותו בבית סוהר ואתם כן רוצים שתהיה לו איזושהו חלופה עונשית, כי לדעתי, ואני גם לא נביאה גדולה, לדעתי אם מה שיישאר זה רק ההרחבה של המסגרות הטיפוליות, התוצאה תהיה שתהיה הפניה של יותר ויותר אנשים ממסגרות הכליאה, ואז אני עוד פעם אצטרך להיות זאת שאין לה מקום, ואני לא חושבת שזה רעיון טוב.

למה?

חיים ויסמונסקי:

אני חושבת שבתי המשפט שולחים לעבודות שירות

עפרה קלינגר:

את מי שהם רוצים לשלוח אותו למאסר, שהם רוצים שיהיה לו מאסר ברקורד. הם לא כל כך רוצים שהוא ישב בפועל מאחורי הסורגים שלי, אבל הם רוצים שיהיה כתוב לו שהוא היה במאסר, שהם גזרו לו עונש של מאסר, כדי שאם הוא יעשה בפעם הבאה, אז יהיה להם רקורד של מאסר, והם לא ישלחו אותם לרווחה. הם לא ישלחו אותם לרווחה ולכן אני חושבת שיש מקום גם להרחבה וגם לזה.

מה את חושבת על האפשרות להאריך את עבודות

חיים ויסמונסקי:

השירות בתשעה חודשים, שניים עשר חודשים? יש הצעה שנדונה במשרד המשפטים.

לעבודות שירות שולחים אנשים שלא מתאימים

עפרה קלינגר:

לעבודות שירות גם היום וכשאנחנו התדיינו בפעם הקודמת, אני אמרתי לה, יש לך ראשי משפחות פשע? כי לי יש, אז את אמרת, ראשים לא, חיילים לא. אני על חיילים לא מדברת בכלל, זה לא פונקציה, אבל ראשי משפחות פשע לא אמורים להיות בעבודות שירות איך שלא מסתכלים על זה. זה לא האוכלוסיה המתאימה. עברייני מין? אני חושבת שהם לא אמורים להיות בעבודות שירות, וכי מדוע? כי בדרך

לעבודות שירות הם עושים עבירות מין, ומיכל נתנה את הדוגמא הזאת. זה לא אומר שכל אחד שהוא ביצע עבירת מין, הוא לא מתאים. אני לא אומרת את זה, אבל אני אומרת שככלל, אוכלוסיה שמסכנת את הסביבה היא לא אוכלוסיה לעבודות שירות, כי עבודות שירות הם בחוץ.

רחל שרביט: לכן את עושה הערכת מסוכנות.

עפרה קלינגר: מי עושה הערכת מסוכנות? אני לא עושה הערכת מסוכנות. יקרה אחד משנים דברים לדעתנו: או שייכנסו עוד יותר אנשים שעוד יותר לא מתאימים לעבודות שירות או שאלה שקיבלו קודם ששה חודשים, יקבלו עכשיו תשעה חודשים, ואני לא חושבת שהרווחנו מזה משהו.

חיים ויסמונסקי: הרושם שקיבלנו מהממונה על עבודות שירות, זה שאין לכם בעיה בעקרון להיפטר מהגיבנת הזאת.

עפרה קלינגר: אין לנו בעיה. כמו שאני מחזיקה עובדי שירות, אותן הבעיות שיש לי היום יהיו לי גם מחר, רק הן יתעצמו. השאלה היא לא אם אנחנו יכולים לספוג את ההנחה הזאת, אלא אם זה נכון לעשות את זה. לטעמנו זה לא נכון. אם יוחלט, וזה מה שמדינת ישראל תחליט, יבואו בשמחה. כל אלה שאני מתקשה איתם היום ועוד כמה, נתקשה איתם גם מחר, ומחרתיים כשתבוא ממונה על עבודות שירות אחרת ותצטרך להגיד לכם אם העונש הזה עובד, היא מהתסכול שלה תגיד, תשמעו, זה לא עובד. אי אפשר להגיד שזה לא עובד. זה עובד על החלק שלדעתי העונש היה מיועד להם מהתחלה. גם באיזוק האלקטרוני, לזה התכוונו? אלה שנמצאים היום באיזוק אלקטרוני, זה התכוונו כשיצרנו את החלופה הזאת? כאשר אתה תלוי בגורם שיפוטי ששולח אליך את האוכלוסיה, והוא, תסלחו לי שאת אומרת, לא מאוד מבין איך זה מתנהל. באמת. הם לא בדיוק מבינים. אני לפעמים מתרשמת שלמשל באיזוק האלקטרוני כששלחנו לנו, שלחו איזה ראש משפחת פשע, שלחו אותו ואני אומרת לעצמי תגידו, הם יודעים שאלה שעושים את הפיקוח זה חברת השמירה? זאת אומרת שבן אדם של חברת השמירה, ברגע שיש התרעה, הוא הולך לווילה המפוארת של האדון באיזשהו מקום, הוא הולך לווילה המפוארת של

דומרני, דופק בדלת ואומר, תשמע, היתה לך הפרה, אני יכול לראות אם המערכת עובדת כשאתה בבית? יש אנשים שזה לא מתאים להם.

השופט דורנר: סליחה, אני לא מבינה. אני חיה במערכת משפטית שיש בה איזונים ויש בה ערעורים, אז אם זה לא מתאים, ובית משפט השלום, העומד בראשו לקחת ראש פשע ולשים לו אני לא יודעת מה, ענישה או עבודות שירות לחלוטין לא מתאימות, צריך בית משפט מחוזי. אם גם בית משפט מחוזי טועה, אז להגיע לבית משפט עליון שיקבע את העקרונות. מה שאת אומרת זה נראה נכון, הכל נכון, רק שאני לא מבינה למה זה מתקיים. יש איזונים וצריך למנוע אותם. אנחנו הרי רוצים להמליץ על מערכת שההנחה היא שמפעילים אותה נכון, כי אם את יכולה לקחת את ההמלצות הכי טובות, אם יפעילו אותם לא נכון, זה יהיה קרקס. אם את נותנת עבודות שירות לראש פשע, זו טעות. ראש פשע באמת צריך ללכת למאסר לתקופה ממושכת, עם המצב הפסיכיאטרי שלו, בלי המצב. אני תמיד אומרת שלקונסטיטוציה צריך גם שכל, אבל הבעיה שאני מגיבה היא שאת אומרת דברים נכוחים וזה מאוד מדאיג אותי, כי העסק לא פועל כי בני אדם לא מפעילים אותו נכון.

עפרה קלינגר: רוב המופנים לעבודות שירות שאינם מתאימים, עכשיו אני מדגישה, לא רוב המופנים לעבודות שירות אלא רוב אלה שיש לנו טענה לגביהם, ההפניה לעבודות שירות היא תוצאה של עסקת טיעון. למה נעשית עסקת טיעון? יש הרבה סיבות, אנחנו כולנו יודעים, ואז אין ערעור.

השופט דורנר: קודם כל, עסקת טיעון זה לא יש ערעור וזה לא קדוש, וצריך לבוא ולהגיד פה, אמנם היתה עסקת טיעון. אני לא אומרת שצריך לעשות את זה כל יום, אחרת המערכת תתמוטט, אבל צריך לקבוע עקרונות. צריך לדעת מי כן ומי לא. אני יודעת בבאר שבע, שלחו איזה פורץ לעבודת שירות. האיש המסכן שהוא היה צריך להעסיק אותו, בא כולו רועד. אני פוחד ממנו, הוא לא מתאים, הוא צריך ללכת לכלא ולתקופה ממושכת, לא קצרה.

עפרה קלינגר: אז יש גם מקרים כאלה שבית המשפט בסופו של

דבר,

השופטת דורנר:

זה מה שאני אומרת. הוועדה יכולה רק להמליץ

המלצות בהנחה שיפעילו אותם נכון. המלצה הכי טובה, אם מפעילים אותה בצורה מופרכת, מביאה תוצאות קשות.

עפרה קלינגר:

נכון. אני בסך הכל ניסיתי להסביר את מה

שהממונה על עבודות שירות הסבירה בצורה שלא הובנה פה. יש לעבודות שירות בעיות. אני מתקשה לחשוב על איזשהו מוסד ממוסדות המדינה שאין בו בעיות.

חגית לרנאו:

עפרה סליחה, את יכולה לתת פרופיל של ה-3,200

אנשים האלה, גברים, נשים, איזה עבירות?

עפרה קלינגר:

אגב, נשים יש לנו מעט מאוד.

חגית לרנאו:

יש לכם גם בכלא מעט.

רחל שרביט:

גם יוצא שאתם שמים הרבה את הדגש על מקרים

קיצוניים.

עפרה קלינגר:

לא, לא, מה שהיא עשתה, הגברת, היא הביעה את

תסכוליה במקום הלא נכון. זה מה שהיא עשתה. היא אמרה, קשה לי עם זה וקשה לי עם זה.

אורן גזל אייל:

עפרה, אני לא שוכנעת, להיפך במידה מסוימת.

קודם כל ראשי ארגוני פשיעה, אוקיי, יש כמה כאלה יש? יש להניח שהם לא הובאו לדיון על היותם ראשי ארגוני פשיעה והשאלה אם ישלחו אותם לשלי"צ או לעבודות שירות היא באמת שאלה איזוטרית, כי הם אכן לא מתאימים לאף אחת משתי המסגרות האלו. אלה לא רוב המופנים וגם אלה לא רוב המופנים שכושלים. אנחנו לא מדברים על קבוצה של אנשים שלא מצליחה לבצע את העבודות כי הם ראשי ארגוני פשיעה, אלא כי מכל מיני סיבות הם באמת לא מסוגלים נפשית קוגניטיבית, כלכלית לעמוד במטלה שמחייבת אותם מ-8 עד 4 לבוא כל יום למקום, מכל הסיבות האלו. זה לא את ואני. יש להניח שאם עלי יטילו עבודות שירות, אני אהיה טטליה ואעשה את זה כל יום ולא יהיו איתי בעיות, אני מניח, אבל מה לעשות שהאוכלוסיה שמתעסקים איתה במערכת המשפט היא קצת שונה מרובנו, ולכן להם באמת מטלה מהסוג הזה שאין בצידה שום פן טיפולי, שאין בצידה שום ניסיון להגמיש את

המטלה ליכולות הנפשיות, הכלכליות, לכל יתר היכולות, נידונה באמת לכישלון. נידונה בהרבה מאוד מקרים לכישלון. היא לא תשיג את המטרה שלה. היא בוודאי לא תסייע לשקם את הבן אדם. אפילו אם את מדברת במובן ההרתעתי, הוא לא יוכל לעמוד בזה. נכניס אותו בסוף לכלא.

עפרה קלינגר: אבל תראה כמה אנחנו מכניסים לכלא מבין כולם.

אורן גזל אייל: 10%. אתם אומרים שגם ככה הרבה שמופנים

אליכם, אתם מתקשים לטפל בהם.

עפרה קלינגר: אנחנו לא מטפלים בהם. אתה מדבר על עובדי

שירות?

אורן גזל אייל: התכוונתי לטפל במובן אחר, אבל זאת חלק

מהבעיה. נניח אם היו עושים אותו דבר רק היו מוסיפים לזה פן טיפולי,

עפרה קלינגר: בוא אשאל אותך שאלה, נניח שמחר אתה אומר,

זה לא או או. ואנחנו הצענו בזמנו למשרד הרווחה שאחרי שהם יעבדו אצלנו, הם

יקבלו טיפול אצלם, אבל בשביל זה צריך לפנות לבית משפט ולהגיד לו, תשמע, את

השש שעות, לא נעשה שש שעות, נעשה חמש שעות עבודה ורק אחרי הצהריים נשלח

אותו לטיפול אצלם. למה אתה צריך לבחור?

אורן גזל אייל: התשובה היא כי זה בא ביחד, זאת אומרת אתם

כמו שאת הסברת מצוין, בבית הסוהר הכל נורא ברור. יש גבולות מאוד ברורים ויש

הרבה כוח. אנחנו חייבים כזה מוסד בשביל המקרים ששום דבר אחר לא עובד

לגביהם, ויש כאלה מקרים. ברגע שאנחנו יורדים לסוג ענישה אחר שמחייב הרבה

יותר גמישות מחשבתית, הרבה יותר התייחסות לפן טיפולי, התייחסות גם

לכישלונות כאל חלק מהתהליך שלא מייד מחייב הכנסה לכלא.

עפרה קלינגר: אבל רוב אלה שבאים לעבודות שירות היו שם

כבר.

אורן גזל אייל: לא בהכרח. שנית, גם אם כן, אם אנחנו נגדיר להם

סוג אחר של טיפול במובחן, זאת אומרת זה לא יהיה השל"צ הרגיל, זה יהיה של"צ

שהוא חלופה למאסר, אולי צריכים גם בשל"צ הזה לאפשר סוג של הפסקה מנהלית?

אני לא יודע. זה לא מופרך, זה אפשרי. א', אפשר לאפשר יותר גמישות באופן ביצוע הפעולות, למשל לא חייבים שזה יהיה ימי עבודה שלמים ברצף.

עפרה קלינגר: אבל גם אצלנו לא חייבים. אני לא מבינה מה אתה אומר.

אורן גזל אייל: לא, לא, אצלכם זה חייב להיות חמישה ימים.

עפרה קלינגר: ואם אתה תעביר את זה אליהם ותרצה שזה לא יהיה חמישה ימים בשבוע, לא תצטרך לשנות את החוק? מה ההבדל?

אורן גזל אייל: ברור, אני מדבר על לשנות את החוק. אנחנו מדברים על לשנות את החוק.

עפרה קלינגר: נו, אז מה ההבדל?

חיים ויסמונסקי: למה שלא תשנו את זה לגבי שב"ס?

אורן גזל אייל: כי שב"ס בצדק לא רואה את עצמו כגוף שיכול להתמודד עם צרכים טיפוליים למשל. הוא לא רואה את עצמו והוא צודק שהוא לא רואה את עצמו. זה לא המומחיות שלו, בטח לא במסגרת עבודות שירות. מילא בתוך השב"ס, מילא בתוך בתי הכלא. גם שם הם מתנגדים שזאת תהיה חובה.

רחל שרביט: בואו לא נגיד איפה זה צריך להיות. בואו נגיד מה צריך להיות.

גדי לובין: יכול להיות שחצי שנה עבודות שירות, אבל כשהמשגה והכותרת של חצי שנת עבודות שירות זה ענישה, לא משהו אחר. יכול להיות שזה יותר יעיל משלושה שבועות בכלא. אני לא פריק של כלא.

עפרה קלינגר: אנחנו במסגרת התיקון של החוק ביקשנו לקבוע רף עליון שאומר בסדר, התחלת עבודות שירות, בסדר, ששה חודשים לא עשית, לא הספקת, שבעה חודשים, שמונה חודשים, תשעה חודשים. יש איזה גבול שבו אנחנו אומרים סליחה, עד כאן. נכון? תגידו שנה. אתה חייב להשלים בתוך שנה.

רחל שרביט: אולי הוא היה חולה.

עפרה קלינגר: כשהוא חולה הוא מסודר בחוק.

רחל שרביט: אירועים במשפחה. את צריכה איזשהו מרחב

תמרון.

השופטת דורנר: אני חושבת שמיצינו. הדעות ברורות. מיצינו. כן,

בבקשה.

שלומי כהן: אני רוצה להוסיף, בעיני למימד הכלכלי יש המון

משמעות. אני לא הייתי הולך רק למימדים הטיפוליים, הנפשיים והרגשיים, למרות

שזה חשוב, אבל - - - ולצורך להתפרנס וכי יש המון המון משמעות לא פחותה

מההיבטים הטיפוליים האלו שהם חשובים, ולא הייתי רוצה לשים את כל המשקל

ורק בעובדים סוציאליים וכאלה דברים, כי לשם השיח הולך. אני לא בטוח שאם

משפחה מסוימת ואתה המפרנס היחידי, צריך ללכת לעבודות שירות כל יום או

איקס שעות הוא יכול להחזיק עבודה ולטלטל את המשפחה, זה מטלה שהוא יכול

לעמוד בה.

רחל גוטליב: אז מה אתה מציע?

שלומי כהן: אני לא מציע שום דבר, אני רק אומר שאם

המחשבה היא לשים עובד סוציאלי וייתן לו שעת טיפול אחר הצהריים וזה מה

שיפתור את העניין, אז אני שם סימן שאלה בדבר הזה.

אורן גזל אייל: ונכון שהטענה היא לא רק להעביר את זה מגוף

אחד לגוף אחר, בין היתר להגמיש את זה. להגמיש את זה לא רק לספק טיפול

במקביל. חלק מהאנשים לא צריכים טיפול, חלק כן. אלא זה גם לאפשר הגמשה של

אופן השימוש בשעות. השלי"צ בעצם עושה את זה.

עפרה קלינגר: השאלה האם אז זה חלופת מאסר? עבודות שירות

הוא לא חלופת מאסר, הוא מאסר. השאלה אם כשזה יהיה יותר גמיש,

השופטת דורנר: אבל גבירתי, גם במאסר אפשר לעשות שיקום יחד

עם המאסר. גם במאסר את מוציאה אנשים לעבוד וגם במאסר את מקצרת להם,

כלומר גם במאסר אמנם העבודה העיקרית זה המאסר. יש לך כלים. צריכים לתת

כלים נוספים לטיפול במי שמקבל את סוג העונש הזה שהוא בוודאי, ואני יכולה

לומר בשמי, כאשר השופט נותן עבודות שירות, כוונתו היא שיירשם לאיש מאסר.

זה ברור. גם זה העונש. העונש הוא לא כל כך העבודה שהוא עושה, אלא העובדה שנרשם לו מאסר. זה דבר מאוד משמעותי בעיניי כשהשתמשתי באמצעי זה. היה חשוב לשמוע את כולכם. אני חושבת שהיה לנו דיון מעניין וחשוב, וניפגש בפעם הבאה. חג שמח ושנה טובה.

הוועדה ננעלה בשעה 20:10